

opracowanie

Olimpia Gnatowska-Kobylińska

**Program nauczania języka rosyjskiego
w klasach dwujęzycznych
z językiem rosyjskim**

Spis treści	Strona
Program nauczania języka rosyjskiego dla oddziałów dwujęzycznych. Klasa wstępna dwujęzyczna z językiem rosyjskim	3
Program nauczania języka rosyjskiego dla oddziałów dwujęzycznych. Klasa pierwsza dwujęzyczna z językiem rosyjskim	27
Program nauczania języka rosyjskiego dla oddziałów dwujęzycznych. Klasa druga dwujęzyczna z językiem rosyjskim	40
Program nauczania języka rosyjskiego dla oddziałów dwujęzycznych. Klasa trzecia dwujęzyczna z językiem rosyjskim	53
Osiągnięcia uczniów – egzamin maturalny dla klas i oddziałów dwujęzycznych. Język obcy nowożytny będący drugim językiem nauczania w szkołach lub oddziałach dwujęzycznych	62
Bibliografia	65
Klasy dwujęzyczne z językiem rosyjskim. Wykaz podręczników i materiałów pomocniczych do nauki języka rosyjskiego	65
Kwalifikacje nauczyciela języka obcego i nauczyciela przedmiotu w klasie dwujęzycznej	69

Program języka rosyjskiego dla oddziałów dwujęzycznych

Klasa wstępna dwujęzyczna z językiem rosyjskim

W klasie wstępnej dwujęzycznej z językiem rosyjskim zajęcia podzielone są na cztery moduły:

1. Praktyczna nauka języka rosyjskiego.
2. Fonetyka i fonologia.
3. Zajęcia o tematyce kulturo-realioznawczej.
4. Zajęcia językowe przygotowujące uczniów do rozumienia treści i komunikacji językowej z przedmiotów nauczanych dwujęzycznie.

Dla każdego modułu opracowany został oddzielny program nauczania zgodny z podstawą programową kształcenia ogólnego dla szkół ponadgimnazjalnych, standardami wymagań oraz warunkami, sposobami oceniania i klasyfikowania.

Moduły stanowią integralną całość.

Treści każdego z modułów wpływają na formowanie wysokiego stopnia rozwoju językowej kompetencji komunikacyjnej – lingwistycznej, pragmatycznej, socjolingwistycznej, przejawiającej się w realizowanych podczas lekcji i poza nią działaniach językowych, związanych z określonymi sferami życia: prywatną, edukacyjną, zawodową, publiczną – zgodnie z Podstawą programową dla klas dwujęzycznych, standardami wymagań i Europejskim Systemem Opisu Kształcenia Językowego „ESOKJ 2001”.¹

Opanowanie treści tematycznych i umiejętności językowych przewidzianych dla tego etapu kształcenia w klasie dwujęzycznej powinno skutkować osiągnięciem przez Ucznia po roku nauki poziomu biegłości B1, zgodnie z europejską skalą poziomu biegłości językowej.

Uczenie się – a z pozycji nauczyciela nauczanie – w klasie wstępnej stanowi pierwszy najważniejszy etap długiego procesu nabywania przez Ucznia sprawności językowych i związanych z nimi treści.

---

¹ Europejski System Opisu Kształcenia Językowego 2001 r. Europejskie Portfolio Językowe opracowano zgodnie z wytycznymi Rady Europy dotyczącymi uczenia się, nauczania i oceniania języków obcych zawartymi w Europejskim Systemie Opisu Kształcenia Językowego 2001 r.

Praktyczna nauka języka rosyjskiego

W klasie wstępnej dwujęzycznej z językiem rosyjskim realizacja modułu: „Praktyczna nauka języka rosyjskiego” oparta jest na treściach podręcznika do nauki języka rosyjskiego *Novye vstreči* cz. 1 i cz. 2 autorstwa Haliny Dąbrowskiej i Mirosława Zyberta oraz na opracowanym przez autorów „Programie nauczania języka rosyjskiego w liceum ogólnokształcącym, liceum profilowanym i technikum. Kurs dla początkujących” numer dopuszczenia: DKOS-4015-24/02.

Obie części podręcznika oraz opracowany przez autorów program umożliwiają zarówno pod względem treści jak i opracowanego materiału morfosyntaktycznego, leksykalnego opanowanie języka na poziomie A2–B1 po pierwszym wstępnym roku nauki.

Etap wstępny:

Uczeń:

1. Poznaje litery i ich brzmienie (dźwięk).
2. Prawidłowo akcentuje.
3. Ćwiczy pisanie, stosując nabyte umiejętności.
4. Zna alfabet.
5. Umie posługiwać się słownikiem języka rosyjskiego – rozumie zapisy form, umie przetworzyć podaną w słowniku informację dla celów wypowiedzi ustnej i pisemnej.
6. Korzysta z multimediów (słowniki elektroniczne, Internet) – podczas sprawdzania form zarówno na lekcji jak i poza nią; samodzielnie wyszukuje informacje niezbędne dla sformułowania poprawnego tekstu oraz różnych form wypowiedzi (pisanie, mówienie).
7. Zna strony internetowe zawierające cykl ćwiczeń rozwijających prawidłowe nawyki wymowy, akcentuacji, pisania, słyszenia dźwięków – ćwiczy na lekcji i poza nią rozwijając sprawności mówienia, pisania, rozumienia, czytania.
8. Ćwiczy umiejętność czytania – szybkie rozpoznawanie liter w słowach, w ciągu zdań tworzących tekst i przekształcanie ich w brzmienie charakterystyczne dla rodzimych użytkowników języka rosyjskiego.
9. Ćwiczy umiejętność pisania ze słuchu – stosuje odpowiednie znaki graficzne dla usłyszanych brzmień.

10. Ćwiczy umiejętność szybkiego pisania.

11. Integruje nabyte nawyki i umiejętności – stosowanie poznanych i wyćwiczonych treści w nowych zadaniach wynikających z dalszego cyklu nabywania umiejętności językowych.

Etap wstępny jest ściśle związany z modułem „Fonetyka i fonologia”. Równoległe przez określony czas treści dwóch modułów są ze sobą powiązane. Wzmacniają i ugruntowują prawidłowe nawyki i umiejętności, wynikające ze specyfiki języka obcego, jakimi powinien posługiwać się Uczeń w całym cyklu kształcenia i po jego zakończeniu.

Po upływie czasu przewidzianego na wzajemną korelację działań w zakresie opanowania podstawowych umiejętności językowych w obrębie każdego z modułów realizowane są treści stricte dla niego przewidziane ale nierozzerwalnie ze sobą związane. Prawidłowa wymowa, prawidłowy akcent, intonacja brzmień będą na zajęciach z pozostałych modułów. Podobnie umiejętność budowy wypowiedzi poprawnej pod względem morfosyntaktycznym umożliwi Uczniowi sformułowanie wypowiedzi bogatej w treści leksykalne prawidłowo intonowanej i brzmiącej pod względem wymowy i akcentu; następuje przenikanie wzajemne modułów praktycznej nauki języka rosyjskiego, zajęć kulturorealizacyjnych, fonetyki i zajęć z zakresu treści przedmiotowych.

Cele kształcenia :²

1. Uczeń poznaje środki językowe pozwalające opanować mu cztery sprawności językowe: rozumienie ze słuchu, czytanie ze zrozumieniem, mówienie i pisanie.
2. Uczeń uczy się jak integrować sprawności językowe w celu rozwijania umiejętności samodzielnego formułowania wypowiedzi ustnych i pisemnych.
3. Uczeń uczy się korzystać z różnych źródeł informacji zarówno pisemnych, jak i słuchowych – teksty adaptowane, teksty z czasopism, gazet, Internetu, ulotek, broszur, teksty literackie, audioksiążki, wiadomości radiowe, telewizyjne, video z zasobów sieci Internetowej i inne.

---

² Rozporządzenie MEN z dnia 23 grudnia 2008 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół. Zał. Nr 4.

4. Uczeń posługuje się w konkretnej sytuacji odpowiednimi środkami językowymi umożliwiającymi formułowanie wypowiedzi ustnej lub pisemnej poprawnej pod względem fonetycznym, ortograficznym, morfosyntaktycznym i leksykalnym.
5. Uczeń rozumie wypowiedzi ustne i pisemne dostosowane do jego poziomu nabywania i doskonalenia poznawanych różnorodnych środków językowych (np. synonimia, antonimia. itp.)
6. Uczeń tworzy nieskomplikowane ale płynne, logiczne i spójne wypowiedzi ustne i pisemne poprawne pod względem ortograficznym, morfosyntaktycznym i leksykalnym.
7. Uczeń tworzy wypowiedzi ustne na tematy poznane, potrafi wyrazić własne zdanie, opinię.
8. Uczeń reaguje na wypowiedzi zawierające treści znane mu oraz treści nowe dostosowane do jego umiejętności językowych.
9. Uczeń analizuje, przetwarza dostarczoną informację stosownie do celu komunikacyjnego.
10. Uczeń poznaje realia socjokulturowe kraju danego obszaru językowego.
11. Uczeń dokonuje oceny poziomu swojej kompetencji językowej w oparciu o Europejskie Portfolio Językowe.³
12. Uczeń dokumentuje udział w konkursach, olimpiadach, konferencjach, kursach językowych i innych wydarzeniach, które przyczyniają się do rozwoju i doskonalenia jego poziomu biegłości językowej w Europejskim Portfolio Językowym.⁴

Poziom biegłości językowej Ucznia po pierwszym roku nauki powinien kształtować się na poziomie A2–B1.

A2

Poziom podstawowy

Osoba posługująca się językiem na tym poziomie rozumie wypowiedzi i często używane wyrażenia związane z życiem codziennym (są to np. bardzo podstawowe informacje dotyczące rozmówcy i jego rodziny, zakupów, otoczenia, pracy itp.). Potrafi porozumiewać

---

³ Europejski System Opisu Kształcenia Językowego 2001 r. Europejskie Portfolio Językowe opracowano zgodnie z wytycznymi Rady Europy dotyczącymi uczenia się, nauczania i oceniania języków obcych zawartymi w Europejskim Systemie Opisu Kształcenia Językowego 2001 r.

⁴ Ibidem.

się w rutynowych, prostych sytuacjach komunikacyjnych, wymagających jedynie bezpośredniej wymiany zdań na tematy znane i typowe. Potrafi w prosty sposób opisywać swoje pochodzenie i otoczenie, w którym żyje, a także poruszać sprawy związane z najważniejszymi potrzebami życia codziennego.⁵

B1

Poziom samodzielności

Osoba posługująca się językiem na tym poziomie rozumie znaczenia głównych wątków przekazu zawartego w jasnych, standardowych wypowiedziach, które dotyczą znanych jej spraw i zdarzeń typowych dla pracy, szkoły, czasu wolnego, itd. Potrafi radzić sobie w większości sytuacji komunikacyjnych, które mogą się zdarzyć w czasie podróży w regionie, gdzie mówi się danym językiem. Potrafi tworzyć proste, spójne wypowiedzi ustne lub pisemne na tematy, które są jej znane bądź ją interesują. Potrafi opisywać doświadczenia, zdarzenia, nadzieje, marzenia i zamierzenia, krótko uzasadniając swoje opinie i plany.⁶

Tematy i sytuacje⁷

***Novye vstreči* cz. 1 i cz. 2**

Tematy i sytuacje:

- Dane personalne, charakterystyka człowieka
  - imię i nazwisko (imię odojcowskie), wiek, miejsce zamieszkania, adres;
  - zawód, miejsce pracy;
  - narodowość, nazwy mieszkańców krajów i miast;
  - wygląd zewnętrzny;
  - cechy charakteru.
- Dom – życie rodzinne
  - członkowie najbliższej rodziny, zainteresowania, spędzanie wolnego czasu;
  - miejsce zamieszkania: wieś, miasto(ich lokalizacja – strony świata);
  - rozkład dnia, posiłki;
  - codzienne czynności domowe, pomoc rodzicom itp.;

---

⁵ Europejski System Opisu Kształcenia Językowego 2001 r.

⁶ Europejski System Opisu Kształcenia Językowego 2001 r.

⁷ Program nauczania języka rosyjskiego dla *Novye vstreči* cz. 1 i cz. 2, H.Dąbrowska, M. Zybert.

- zwierzęta domowe – opieka nad nimi;
- mieszkanie: wielkość, rozkład, meble i ich rozmieszczenie;
- gospodarstwo domowe: podstawowy sprzęt, urządzenia techniczne;
- święta rodzinne i uroczystości (tradycje rosyjskie i polskie).
- Szkoła
  - nauczyciele, koledzy i koleżanki – zawieranie znajomości;
  - szkoła i klasy, ich wygląd i podstawowe wyposażenie;
  - plan lekcji, przedmioty nauczania;
  - podstawowe czynności ucznia w szkole.
- Zdrowie i samopoczucie
  - samopoczucie;
  - choroba i jej podstawowe objawy, opieka nad osobą chorą;
  - kontakt z lekarzem;
  - części ciała;
  - kultura fizyczna i sport;
  - zasady zdrowego żywienia i stylu życia;
  - niektóre organy wewnętrzne człowieka;
  - apteka, kupowanie leków, nazwy podstawowych rodzajów leków;
  - sposób przyjmowania leków, dawkowanie.
- Czas wolny i rozrywki
  - popularne formy spędzania czasu wolnego: dyskoteka, kino, teatr;
  - zainteresowania, wypoczynek, hobby;
  - podobieństwa i różnice w spędzaniu czasu wolnego w Rosji i w Polsce;
  - turystyka – interesujące regiony Rosji;
  - radio i telewizja;
  - zasoby sieci Internet;
  - muzeum, galerie sztuki;
  - prasa codzienna, czasopisma.
- Określanie czasu
  - pory roku i nazwy miesięcy;
  - dni tygodnia i pory dnia.

- Zakupy
  - sklepy i ich rodzaje;
  - nazwy podstawowych towarów;
  - dane produktu: cena, waga, miara, data ważności;
  - formy grzecznościowe przy zakupach.
- Restauracja, kawiarnia
  - lokale gastronomiczne w Rosji, ich rodzaje;
  - typowe potrawy rosyjskie;
  - nazwy podstawowych potraw i napojów;
  - zamawianie posiłków w restauracji, barze, kawiarni formy grzecznościowe.
- Komunikacja międzyludzka
  - list;
  - formy i rodzaje korespondencji;
  - adres odbiorcy i nadawcy;
  - rozmowa telefoniczna;
  - zwroty grzecznościowe w korespondencji, rozmowie telefonicznej, poczta elektroniczna, telefon komórkowy.
- Podróżowanie, transport i komunikacja
  - podstawowe środki komunikacji miejskiej;
  - orientacja w środowisku: na ulicy, w obcym mieście, w innym kraju;
  - mapa i plan miasta;
  - zwroty grzecznościowe na ulicy i w komunikacji miejskiej;
  - środki transportu: kolej, samochód, samolot;
  - pobyt za granicą – hotel;
  - pieniądze w Rosji – bank, wymiana pieniędzy;
  - karta kredytowa.
- Uczeń we współczesnym świecie
  - plany na przyszłość;
  - wybór zawodu, miejsca pracy, zdobywanie kwalifikacji, uprawnień;
  - egzamin dojrzałości;
  - zarobki, rynek pracy.

- Świat przyrody – ochrona przyrody
  - krajobraz, środowisko przyrodnicze i jego ochrona,
  - świat zwierząt i roślin.
- Rosja i jej kultura
  - Moskwa, jej położenie, główne obiekty i zabytki;
  - Sankt-Petersburg, położenie, główne obiekty i zabytki miasta;
  - najważniejsze organy państwowe, godło i herb.

Struktury gramatyczne⁸

Rzeczownik

1. Formy gramatyczne wszystkich rodzajów rzeczowników liczby pojedynczej i mnogiej: Ученик, школа, девочка, дядя, дедушка, стол, окно, море, судья, время, музей, техникум, z uwzględnieniem:
  - rzeczowników na – ия, np. экскурсия: – ие, np. собрание; – ий, np. Санаторий;
  - rzeczowników rodzaju męskiego zakończonych na miękką spółgłoskę, np. рубль, ноябрь;
  - rzeczowników zakończonych na „ь” мать, дочь; мышь, рожь;
  - liczby mnogiej rzeczowników rodzaju męskiego, np. друг – друзья, rodzaju nijakiego, np. дерево – деревья, rodzaju żeńskiego, np. сестра – сестры;
  - liczby mnogiej rzeczowników rodzaju męskiego typu: город – городА, учитель – учителя;
  - formy miejscownika rzeczowników rodzaju męskiego typu: год, лес, мост, снег, z przyimkami „в”, „на”, np. в году, в лесу, на мосту oraz z przyimkiem „о”: о годе, о лесе, о мосте;
  - formy narzędnika liczby pojedynczej rzeczowników o temacie zakończonym na: ж, ш, ч, щ, ц, np. сторож – сторожем, свеча – свечой;
  - form gramatycznych nazwisk rosyjskich rodzaju męskiego i żeńskiego typu: Пушкин(а), Крамской(ая), Достоевский (ая);

---

⁸ Standardy wymagań z języka obcego nowożytnego będącego drugim językiem nauczania w szkołach lub odcziałach dwujęzycznych od roku szkolnego 2011/2012, opracowane przez CKE przy współpracy z okręgowymi OKE 2010 r.

- form gramatycznych imion tworzonych od imienia ojca (отчество), np. Иван – Иванович, Иван – Ивановна.
- 2. Rzeczowniki liczby pojedynczej i mnogiej określające nazwy osób w zależności od ich narodowości, miejsca zamieszkania, zawodu, typu: поляк – полька, россиянин – россиянка, москвич – москвичка, слесарь, официантка.
- 3. Rzeczowniki oznaczające młode zwierzęta, np. котенок – котята, медвежонок – медвежата.
- 4. Rzeczowniki nieodmienne rodzaju nijakiego typu: кафе, кино, такси, i rodzaju męskiego typu: кофе, торнадо, конференсье, кенгуру.
- 5. Rzeczowniki występujące tylko w liczbie pojedynczej typu: молодежь, студенчество, посуда, картошка, обувь, железо, аспирин, мясо, мука, сахар, лук.
- 6. Rzeczowniki występujące tylko w liczbie mnogiej typu: брюки, каникулы, часы, деньги, очки, духи, макароны.
- 7. Skróty literowe i ich formy gramatyczne, np. СМИ, ДТП, вуз.

Przymiotnik

1. Formy gramatyczne przymiotników twardotematowych i miękkotematowych wszystkich rodzajów liczby pojedynczej i mnogiej, np. новый, летний, молодой, z uwzględnieniem przymiotników o temacie zakończonym na: г, к, х, ж, щ, ш, ч, ц, np. дорогой, плохой, тихий, крепкий, свежий, хороший, общий, горячий, круглолиций oraz przymiotników w formie krótkiej, np. болен, знаком.
2. Krótka forma przymiotników w funkcji orzecznika z uwzględnieniem form, np. известен (чем?), доволен (кем? чем?), похож (на кого? на что?).
3. Przymiotniki złożone typu: юго-западный, черно-белый.
4. Stopniowanie przymiotników:
  - stopień wyższy, np. красивый – красивее;
  - stopień najwyższy, np. интересный – самый интересный – интереснейший – интереснее всех.

Zaimek⁹

1. Formy gramatyczne zaimków:

- osobowych bez przyimka i z przyimkiem, np. он – его – у него, она – ее – у нее;
- wskazujących, np. этот – тот, это – то, эта – та;
- dzierżawczych, np. мой, наш, свой, твой, их;
- nieokreślonych, np. Кто-то, что-то, кто-нибудь, что-нибудь;
- zwrotnego себя: wyrażenia друг друга.

Liczebnik

1. Formy gramatyczne liczebników głównych.
2. Związek liczebników głównych 1, 2, 3, 4 z rzeczownikami, np. два мальчика, две девочки.

Czasownik

1. Formy bezokolicznika zakończone na: ть, ти, чь, np. читать, идти, мочь.
2. Formy osobowe czasowników regularnych czasu teraźniejszego, przyszłego, przeszłego, z uwzględnieniem czasowników typu: пить, петь, ехать, мыть.
3. Formy osobowe czasowników zwrotnych typu: знакомиться, интересоваться, мыться.
4. Czasowniki zwrotne niemające odpowiedników zwrotnych w języku polskim, np. вернуться – wrócić i czasowniki nie mające odpowiedników w języku polskim, w którym są zwrotne, np. дружить – przyjaźnić się.
5. Formy osobowe czasowników niedokonanych i dokonanych, np. писать – написать, покупать – купить, ехать – доехать.
6. Formy trybu rozkazującego w 2. Osobie liczby pojedynczej i mnogiej, np. читай – читайте, купи – купите, z uwzględnieniem form nieregularnych, np. ешь – ешьте, пей – пейте, пой – пойте.
7. Formy trybu rozkazującego z wyrazami: давай, давайте, пусть, пускай.
8. Formy trybu przypuszczającego z partykułą бы, np. читал бы, писал бы.
9. Czasowniki modalne, np. надо, можно, должен, нельзя.

---

⁹ Program nauczania języka rosyjskiego dla *Novye vstreči 1*, *Novye vstreči 2*, H. Dąbrowska, M. Zybert
Standardy wymagań z języka obcego nowożytnego będącego drugim językiem nauczania w szkołach lub oddziałach dwujęzycznych od roku szkolnego 2011/2012 opracowany przez CKE przy współpracy z okręgowymi OKE 2010 r.

Przysłówek

1. Przysłówki miejsca i kierunku, np. здесь, там, сюда, туда, отсюда, оттуда, дома, домой.
2. Przysłówki czasu, np. сейчас, сегодня, летом, днем.
3. Przysłówki sposobu, np. хорошо, трудно, интересно.
4. Przysłówki stopnia i miary, np. очень, быстро, много.
5. Przysłówki pytające, np. как, где, куда, откуда, сколько.
6. Przysłówki przyczyny, np. потому, потому что, поэтому.
7. Przysłówki celu, np. зачем, затем, назло.
8. Stopniowanie przysłówek:
  - stopień wyższy, np. красиво – красивее;
  - stopień najwyższy, np. хорошо – лучше всего.

Przyimek

1. Przyimki w konstrukcjach określających:
  - miejsce pobytu i znajdowania się osób i przedmiotów, np. у стены, в коридоре, на пляже, между окнами;
  - kierunek ruchu lub czynności, np. к доске, в университете, под стол, через реку, с горы, из-за стены;
  - położenie w przestrzeni, np. от, под Москвой, около дома;
  - przemieszczanie się w przestrzeni, np. по улице, мимо дома;
  - czas, np. после обеда, с утра до вечера;
  - przeznaczenie, np. книга для брата;
  - cel, np. обратиться за помощью;
  - sposób, np. говорить по телефону.

Spójniki

1. Spójniki czasu, np. когда, только.
2. Spójniki łączne, np. и, да.
3. Spójniki podrzędne, np. потому, что, как будто.

Partykuła

1. Partykuły pytające, np. ли, разве, неужели.
2. Partykuły wskazujące, np. вот, вон, это.

Składnia

1. Zdania pojedyncze

- oznajmujące:
  - twierdzące, np. Да это мой брат;
  - przeczące, np. Нет у меня нет времени;
  - z podwójnym przeczeniem, np. У меня нет брата ни сестры.
- pytające:
  - z zaimkiem pytającym, np. Что делает Маша?
  - bez zaimka pytającego, np. Это она?
  - niepełne zdania pytajne zaczynające się od spójnika „а”, np. А тебе?
- rozkazujące, np. Помоги мне!
- wykrzyknikowe, np. Какое счастье!

2. Zdania złożone współrzędnie połączone spójnikami.

3. Zdania złożone podrzędnie:

- przydawkowe;
- dopełnieniowe;
- okolicznikowe miejsca;
- okolicznikowe czasu;
- okolicznikowe przyczyny;
- skutku;
- celu;
- okolicznikowe warunku;
- okolicznikowe sposobu;
- okolicznikowe przyzwolenia;
- podmiotowe.

4. Szyk wyrazów w zdaniu: prosty i przestawny.

5. Rekcja czasowników.¹⁰

---

¹⁰ Program nauczania języka rosyjskiego dla „*Novye vstreči 1*, oraz 2 i 3, H. Dąbrowska, M. Zybert. Standardy wymagań z języka obcego nowożytnego będącego drugim językiem nauczania w szkołach lub oddziałach dwujęzycznych od roku szkolnego 2011/2012 opracowany przez CKE przy współpracy z okręgowymi OKE 2010 r.

Przewidywane osiągnięcia uczniów

1. Mówienie

Uczeń:

- formułuje płynne, spójne wypowiedzi na tematy z zakresu poznanej tematyki poprawne pod względem leksykalnym, fonetycznym, morfosyntaktycznym;
- prowadzi dialog – inicjuje, podtrzymuje i kończy rozmowę;
- uczestniczy w polidialogu (kilka osób) – wyraża swoje zdanie, ocenę;
- opowiada o swoim otoczeniu, o sobie, o swoich planach;
- umie udzielić informacji, umie odmówić, poprosić o pozwolenie lub wyjaśnienie;
- przetwarza i przekazuje teksty przeczytane w języku obcym lub polskim w ramach poznanych treści;
- omawia sytuacje i problemy w ramach poznanej tematyki i problematyki;
- bierze udział w omawianiu problemów na podstawie przeczytanego/wysłuchanego tekstu – integracja sprawności;
- umie przekazać treść otrzymanej informacji w oparciu o tematykę już poznaną;
- umie samodzielnie tworzyć nowy tekst (niepełny) poprawny pod względem fonetycznym i gramatycznym, wykorzystując w tym celu nowopoznaną leksykę – pierwszy stopień samodzielności językowej – poziom B1;
- poprawnie reaguje w sytuacjach życia codziennego, dialogach, krótkich dyskusjach, stosując środki językowe adekwatnie do sytuacji;
- dąży do tworzenia własnych leksykalnie bogatych wypowiedzi na tematy poznane lub nowe – pierwszy stopień samodzielności językowej (poziom B1);
- udziela informacji na temat realiów socjokulturowych Polski i Rosji w zakresie poznanych treści.

2. Pisanie

Uczeń:

- formułuje poprawne pod względem morfosyntaktycznym, leksykalnym wypowiedzi pisemne na tematy życia codziennego i wydarzeń kulturalnych;
- umie opisywać i charakteryzować ludzi, przedmioty, miejsca, czynności;

- umie przedstawić własną opinię;
- umie sporządzić notatkę samodzielnie i na podstawie uzyskanej informacji;
- umie napisać list prywatny, e-mail;
- umie poprawnie stosować środki językowe, adekwatnie do sytuacji komunikacyjnej;
- tworzy wypowiedź zgodną z zasadami ortografii i interpunkcji.

3. Rozumienie tekstu ze słuchu

Uczeń:

- rozumie ogólny sens tekstu prostego, dialogu, polidialogu;
- rozumie krótki film animowany;
- rozumie materiał video adaptowany do zakresu poznanych treści;
- rozumie materiał audio wzbogacony o nowe treści;
- umie wyselekcjonować informację;
- rozróżnia formalny i nieformalny styl tekstu;
- umie określić kontekst sytuacyjny: miejsce, czas, warunki, uczestników;
- umie rozpoznać związki między poszczególnymi częściami tekstu;
- określa kontekst komunikacyjny: nadawca – odbiorca, forma wypowiedzi;
- umie sporządzić notatkę na podstawie wysłuchanego tekstu;
- przetwarza tekst na wypowiedź ustną.

4. Rozumienie tekstu czytanego

Uczeń:

- umie określić główną myśl tekstu krótkiego i dłuższego;
- umie wyselekcjonować informację;
- czyta i rozumie teksty adaptowane;
- rozumie teksty autentyczne związane z poznaną tematyką;
- umie wypowiedzieć się na temat przeczytanych treści;
- umie rozróżnić style tekstów (literacki, publicystyczny potoczny).¹¹

---

¹¹ Program nauczania języka rosyjskiego dla *Novye vstreči 1*, oraz 2 i 3, H. Dąbrowska, M. Zybert. Standardy wymagań z języka obcego nowożytnego będącego drugim językiem nauczania w szkołach lub oddziałach dwujęzycznych od roku szkolnego 2011/2012 opracowany przez CKE przy współpracy z okręgowymi OKE 2010r.

Zajęcia o tematyce kulturoznawczej i realizacyjnej

Rosja: kraj, ludzie, tradycje, kultura, życie codzienne

Kompetencje ogólne:

Uczeń rozwija kompetencję językową poprzez nabywanie:

1. Wiedzy o kraju języka docelowego
2. Wiedzy socjokulturowej
3. Kompetencji socjolingwistycznej
4. Umiejętności interkulturowych

Powyższe cztery zagadnienia wzajemnie się warunkują, stanowią nierozłączną całość.

1. Wpływają na motywację uczenia się, podnoszą poziom biegłości językowej Ucznia, umożliwiają mu, w środowisku rodzimych użytkowników języka, rozumieć o czym mówią, samemu stosować treści zarówno stricte językowe, jak i paralingwistyczne (język ciała, pozalingwistyczne środki akustyczne, paratekstowe środki wyrazu – fotografie, rysunki, komiksy, tabele, reklamy inne).
2. Zmieniają postrzeganie świata (treści kulturowe, społeczne, historyczne, dotyczące bytu, dnia codziennego kraju własnego i kraju języka, którego uczeń się uczy) a co za tym idzie, zmieniają postawy. Uczeń staje się „nosicielem” dwóch kultur, dostrzega związek między kulturą własną i obcą, pośredniczy między kulturami, dobiera odpowiednie środki językowe do sytuacji w różnych bytach (życie codzienne, praca, rozrywka, nauka, kariera itd.), nie myśli stereotypami, postępuje zgodnie z przyjętymi zwyczajami społecznymi obowiązującymi na terytorium kraju języka, którego się uczy. Charakteryzuje go interkulturowość – różnice kulturowe, społeczne służą rozwojowi, wzbogacają wiedzę Ucznia o świecie. Uczeń radzi sobie w sytuacjach nowych, w środowisku nieznanym posługując się wiedzą socjokulturową i nabytymi umiejętnościami socjolingwistycznymi (używa zwrotów i form grzecznościowych, przestrzega konwencji społecznych, rozróżnia warianty języka, adekwatnie do sytuacji posługuje się idiomami, przysłowiami, reaguje na skierowaną do siebie wypowiedź itd.).

3. Język obcy przestaje być abstrakcją oderwaną od świata rzeczywistego ponieważ nieustannie Uczeń mówi nim, wykorzystując poznane treści w celu ich praktycznego, trafnego wypowiedzenia, odbioru, rozumienia i przetworzenia – kompetencja pragmatyczna.

Tematy i sytuacje zawarte w rozkładzie materiału „Moduł kulturo-realioznawczy”

1. Federacja Rosyjska – państwo, kraj wielokulturowy, położenie geograficzne, religie, system polityczny, przedstawiciele państwa, struktura władzy, Rosja i świat.
2. Język rosyjski – od początków piśmiennictwa do dnia dzisiejszego (język rosyjski – językiem słowiańskim, krótka historia alfabetu, zabytki piśmiennictwa, słowniki, słowniki multimedialne, strony internetowe na temat historii języka rosyjskiego).
3. Edukacja – system kształcenia, rówieśnicy, ich zainteresowania, ich świat, język młodzieży.
4. Świąta państwowe i religijne (różnice i podobieństwa; wielokulturowość).
5. Multimedia – prasa, telewizja, Internet, telefony komórkowe, nośniki internetowe.
6. Dwie stolice – historia, zabytki, ludzie i wydarzenia.
7. Najpiękniejsze zakątki – skanseny (Золотое Кольцо России).
8. Świat roślin i zwierząt – strefy czasowe, strefy geograficzne, Europa – Syberia – Daleki Wschód.
9. Polacy w Rosji – zesłańcy, naukowcy i odkrywcy (Jan Czerski, Bronisław Piłsudski, inni).
10. Polacy w Rosji – wieś Wierszyna, Polonia.
11. Muzea, galerie – przedstawiciele świata sztuki dawniej i dziś (sztuka przez wieki).
12. Teatr rosyjski – teatr, balet, opera, przedstawiciele znani na świecie, ich wkład w rozwój sztuki scenicznej na świecie).
13. Kino rosyjskie – najwybitniejsi reżyserzy, aktorzy, filmy, które warto obejrzeć.
14. Kultura masowa –rozrywka, spędzanie czasu wolnego.
15. Estrada – artyści i ich piosenki – nośniki multimedialne – prawa autorskie.
16. Literatura rosyjska dawniej i dziś (przedstawiciele, ich utwory).
17. Rzemiosło artystyczne – grzel, chochłama, koronkarstwo inne.
18. Laureaci nagrody Nobla.
19. Zwyczaje, obyczaje, tradycje.

20. Kuchnia rosyjska – podobieństwa i różnice kuchni polskiej i rosyjskiej.

21. Formy zachowania, wybór językowych środków grzecznościowych, konwenanse społeczne, różnice kulturowe i ich wpływ na postawy i wybory życiowe.

Powyższy zakres treści szczegółowych jest w miarę pełny. Treści, te co roku podlegają ponownemu omówieniu i zawarte są w rozkładzie materiału jako „Moduł kulturo-realioznawczy”.

Należy pamiętać, że świat współczesny nie pozostaje niezmienny, zmianie podlegają również wymagania dotyczące jakości i skuteczności uczenia się i nauczania języków obcych. Powstają nowe koncepcje metod, technik nauczania i oceniania pracy Ucznia i nauczyciela.

Od kilkunastu lat w krajach zrzeszonych w Unii Europejskiej pod egidą Rady Europy prowadzone są prace mające na celu ujednoczenie systemu edukacji wszystkich krajów w taki sposób, aby każdy Uczeń w przyszłości mógł być pewny, że wykształcenie, które otrzymał w swoim kraju pochodzenia będzie uznane w innym kraju, i pozwoli mu na zatrudnienie, ponieważ jego kwalifikacje są takie same jak innych uczniów w Europie.

W Polsce dzieje się podobnie. Przyjęta przez Sejm Reforma programowa dotycząca polskiego systemu edukacji jest tego najlepszym przykładem.^{12, 13, 14}

Nowe kierunki, ujednoczone dla całej Europy, dotyczące nauczania, uczenia się i oceniania języków obcych, wyznacza przyjęty przez Radę Europy dokument „Europejski Opis Systemu Kształcenia Językowego – uczenie się, nauczanie, ocenianie”.

Dokument ten wyznaczył ujednoczone standardy i kryteria uczenia się, nauczania i oceniania dla wszystkich języków europejskich – określił poziomy biegłości językowej, wyznaczył treści i umiejętności jakimi powinien posługiwać się uczący przystępujący do międzynarodowych certyfikowanych egzaminów językowych. Jego ślady odnajdujemy w Podstawie programowej kształcenia ogólnego w dziale dotyczącym języków obcych nowożytnych.

---

¹² patrz: Rozporządzenie MEN z dnia 23 grudnia 2008 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół.

¹³ Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty tekst jednolity Dz.U z 2004 roku nr 256, poz.2572 z późniejszymi zmianami.

¹⁴ [Tekst ustawy o systemie oświaty ze zmianami wynikającymi z ustawy z dnia 19 marca 2009 r. o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz o zmianie niektórych innych ustaw \(Dz. U. nr 56, poz. 458\).](#)

Federacja Rosyjska nie jest członkiem Unii Europejskiej, mimo to nowoczesne podejście do zagadnień nauczania, uczenia się i oceniania jest udziałem prężnych ośrodków akademickich (Moskiewski Państwowy Uniwersytet im. M. Łomonosowa, Państwowy Uniwersytet Petersburski, Rosyjski Uniwersytet Przyjaźni Narodów (Moskwa), Rosyjski Instytut Języka Rosyjskiego im. A. S. Puszkina (Moskwa), których oddziały językoznawcze i lingwistyczne od kilkunastu lat współpracują z podobnymi ośrodkami europejskimi, realizując w zakresie języków obcych idee Europejskiego Opisu Kształcenia Językowego.

Zmiany nastąpiły również w standardach wymagań dotyczących języków obcych w szkolnictwie rosyjskim na wszystkich etapach nauki co znalazło swoje odzwierciedlenie w opracowanych przez Ministerstwo Edukacji a zatwierdzonych przez rząd i obie izby parlamentu dokumentach wyznaczających nowe standardy w edukacji na terytorium Rosji.

Dlatego trzeba być elastycznym, nie trzymać się sztywno raz opracowanego wzorca. Należy co roku dyskutować nie tylko nad wyborem treści lecz również nad innym sposobem ich wprowadzania, oceniania, ale także nad skutecznością wybranych metod i technik.

Fonetyka i fonologia

Cele kształcenia:

1. Kształtowanie nawyku prawidłowej wymowy dźwięków.
2. Kształtowanie nawyku prawidłowej akcentuacji.
3. Kształtowanie prawidłowej wypowiedzi konstrukcji intonacyjnych.
4. Kształtowanie umiejętności szybkiego czytania z zastosowaniem wszystkich nabytych umiejętności – prawidłowej wymowy, akcentowania, intonowania zdań zgodnie z ich znakami interpunkcyjnymi i znaczeniem.
5. Kształtowanie słuchu fonematycznego (słyszę i rozumiem; umiem samodzielnie poprawić błąd wymowy lub błąd w akcencie).
6. Kształtowanie czytania cichego z jednoczesnym zadaniem znalezienia informacji w tekście.

Materiał do kształtowania nawyku prawidłowej wymowy i akcentuacji:

1. Pojęcie akcentu – jego roli w zdaniu, jego funkcji jako nośnika znaczenia (np. руки – рУки, сыпать – сыПАТЬ).
2. Zjawisko akania i okania.
3. Znak graficzny (litera) – dźwięk.

4. System dźwiękowy języka rosyjskiego – samogłoski, spółgłoski.
5. Samogłoski [A], [Y], [O] pod akcentem.
6. Samogłoski jotowane [E], [E], [Ю], [Я] – wymowa w zależności od miejsca w słowie.
7. Redukcja samogłosek jotowanych [A], [Э] w pierwszej sylabie przed akcentem.
8. Spółgłoski dźwięczne i bezdźwięczne – ćwiczenia wymowy.
9. Spółgłoski twarde i miękkie – ćwiczenia wymowy.
10. Dźwięki [И], [Ы] – ćwiczenia wymowy w słowach.
11. Przejście [И] w [Ы] – ćwiczenia wymowy w słowach.
12. Dźwięk [Э] – ćwiczenia wymowy w słowach.
13. Wymowa przyimka [без] na styku ze słowem zakończonym na spółgłoskę lub samogłoskę, wymowa partykuły [не]z akcentem na [НЕ] bez akcentu na styku z innym słowem.
14. Dźwięki [j], [Й] – różnice w wymowie w środku wyrazu, na początku na końcu.
15. Dźwięk [Л], [Ль] – ćwiczenia wymowy w słowach.
16. Wymowa samogłosek jotowanych po miękkich spółgłoskach, ćwiczenia wymowy w słowach.
17. Ćwiczenia wymowy twardych i miękkich spółgłosek – wydobywanie różnicy dźwiękowej wyrażonej zapisem graficznym.
18. Wymowa spółgłosek [Ж], [Ш]. Wymowa [и] po spółgłoskach [ж], [ш].
19. Wymowa [Ц] i połączeń literowych „дс”, „тс”, „тсЯ”, „тсЯ”.
20. Redukcja dźwięków [A], [Э] po [Ж], [Ш], [Ц].
21. Wymowa spółgłoski [Ч] i połączeń literowych „тч”, „дч”.
22. Wymowa spółgłoski [Щ] i połączeń literowych „сч”, „зч”, „жч”, „сщ”, „зщ”.
23. Wymowa: „хв”, „св”, „кв”, „тв”, „шв”, „цв”, „цв” w słowach.
24. Ćwiczenie wymowy dźwięku [Э].
25. Znaki graficzne [в], [ѵ].
26. Wymowa spółgłosek w przyimkach na styku ze słowem w zależności od spółgłoski dźwięcznej lub bezdźwięcznej na początku słowa.
27. Ćwiczenie pięciu konstrukcji intonacyjnych w celu wyrażenia zdania oznajmującego, pytającego, wykrzyknikowego, w niepełnych zdaniach pytajnych, podczas wyliczania, wyrażenia radości, zdziwienia, żądania, oceny, wyrzutu.

Przewidywane osiągnięcia uczniów:

1. Uczeń stosuje zasady poprawnej wymowy i akcentuacji języka rosyjskiego we wszystkich formach produkcji tekstu: monologu, dialogu, polidialogu, dyskusji, rozmowy, opisie, opowiadaniu i innych formach wypowiedzi.
2. Umie czytać szybko ze zrozumieniem i odpowiednią intonacją zachowując podczas czytania poprawną z punktu widzenia języka rosyjskiego wymowę i akcentuację.
3. Uczeń rozumie rodowitych użytkowników języka w zakresie poznanej tematyki – sprawność rozumienia ze słuchu Uczeń ćwiczyć będzie przez cały okres nauki.
4. Uczeń pisze nie popełniając rażących błędów ortograficznych – sprawność pisania Uczeń rozwijać będzie przez cały okres nauki.
5. Uczeń rozumie, że umiejętność prawidłowej wymowy i akcentuacji wymagana będzie przez cały okres jego nauki w klasie dwujęzycznej gdyż umiejętność ta jest niezbędna do rozumienia wypowiedzi rodowitych użytkowników języka oraz rozumienia o wiele bardziej złożonych tekstów, które będzie słyszał a wypowiedziane z szybkością naturalną dla użytkowników języka rosyjskiego.
6. Uczeń samodzielnie kontroluje poprawność fonetyczną, umie skontrolować i poprawić ewentualne błędy wymowy i akcentu.
7. Uczeń zna źródła, dzięki którym samodzielnie może znaleźć odpowiedzi na nurtujące go zagadnienia z dziedziny fonetyki i fonologii.

Umiejętność prawidłowej akcentuacji, wymowy oraz intonacji motywuje Ucznia do dalszej pracy. Zmiana jakości mówienia, szybkość rozumienia wypowiedzi dotychczas niezrozumiałych jest przez niego szybko dostrzegana i niepostrzeżenie dla niego samego staje się nieodłącznym elementem wszystkich opanowywanych przez niego sprawności językowych i poznawanych treści.

Dla wzmocnienia kształtowanych nawyków oprócz ćwiczeń stricte fonetycznych proponuje się czytanie wierszyków, śpiewanie piosenek, głośne wypowiadanie porzekadeł i specjalnie wymyślonych dla tego celu śmiesznych historyjek.

Zajęcia językowe przygotowujące uczniów do rozumienia treści i komunikacji językowej z przedmiotów nauczanych dwujęzycznie

Cele kształcenia:

1. Wprowadzenie treści leksykalnych z zakresu przedmiotów nauczanych dwujęzycznie w klasach 1–3 (matematyka, fizyka).
2. Nauczenie odbioru i rozumienia treści zagadnień przedmiotowych wykładanych w języku obcym.
3. Przygotowanie do samodzielnej produkcji treści przedmiotowych w języku obcym.
4. Monitorowanie poprawności użycia środków językowych (integracja modułów) pod względem leksykalnym, morfosyntaktycznym, fonetycznym.
5. Monitorowanie stopnia opanowania zakresu treści leksykalnych odpowiadających za nabywanie kompetencji pragmatycznej z zakresu treści przedmiotowych.

Wprowadzanie treści leksykalnych odpowiada doświadczeniu Ucznia i oparte jest o treści znane mu z procesu nauczania/uczenia się na etapach wcześniejszych (szkoła podstawowa, gimnazjum). Nauczyciel wykorzystując wiedzę deklaratywną Ucznia (kompetencję matematyczno-fizyczną) wzbogaca ją o te same treści, podając je w języku rosyjskim. Utrwala podane treści leksykalne poprzez odpowiednie zestawy zadań przygotowane w języku obcym, dialog, wykład, samodzielne krótkie referaty, prezentacje multimedialne, wystąpienia i itp.

Wraz z Uczniem tworzy bazy danych, słowniczki tematyczne, wskazuje źródła rosyjskojęzyczne o tematyce zawierającej wprowadzane treści, wzbogacające zakres leksykalny Ucznia. Zachęca do samodzielnych działań poprzez konkursy, quizy, rozwiązywanie krzyżówek tematycznych.

Nauczyciel wprowadza treści przewidziane dla modułu „Zajęcia językowe przygotowujące uczniów do rozumienia treści i komunikacji językowej z przedmiotów nauczanych dwujęzycznie” zgodnie z Podstawą programową kształcenia ogólnego i Standardami wymagań zdefiniowanych dla przedmiotów Matematyka i Fizyka.^{15, 16}

¹⁵ Rozporządzenie MEN z dnia 23 grudnia 2008 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół. Zał. 4.

¹⁶ Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 10 sierpnia 2001 r. w sprawie standardów wymagań będących podstawą przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów (Dz U nr 92, poz. 1020, z późn. zm.).

Nauczyciel monitoruje postępy Uczniów. Monitoruje ich umiejętności leksykalne i komunikacyjne (integracja modułów) przygotowując do ich pełnego rozumienia, odbioru, przetwarzania i zapisu podczas lekcji prowadzonej w języku rosyjskim.

Zadaniem modułu „Zajęcia językowe przygotowujące uczniów do rozumienia treści i komunikacji językowej z przedmiotów nauczanych dwujęzycznie” jest przygotowanie Ucznia do swobodnego, samodzielnego działania językowego, rozumienia treści, ich odbioru, przetwarzania, zapisu. Doskonalenie poznanych treści, ich wzbogacanie, rozumienie, przetwarzanie zarówno w języku polskim jak i rosyjskim nie wpływa na ogólne rozumienie zagadnień i problematyki przedmiotów a stanowi jedynie naturalne przejście z jednego systemu językowego do drugiego. Przekształca się w naturalne użycie języka rosyjskiego w rejestrze treści przedmiotowych z matematyki i fizyki.

Przewidywane osiągnięcia:

Uczeń:

1. Stosuje leksykę z zakresu treści przedmiotowych (matematyka, fizyka) przewidzianą dla tego etapu kształcenia.
2. Umie formułować wypowiedzi ustne i pisemne z zakresu przewidzianych treści poprawne pod względem fonetycznym, leksykalnym, morfo syntaktycznym (integracja modułów).
3. Rozumie, odbiera, przetwarza treści z zakresu poznanego materiału leksyki przedmiotowej.
4. Radzi sobie z tekstami zawierającymi treści nowe dostosowane do jego doświadczenia przedmiotowego i wiedzy deklaratywnej.
5. Wykazuje integrację wszystkich sprawności językowych będących wynikiem nawyków i umiejętności przyswojonych w ramach pozostałych modułów.
6. Zna źródła polsko- i rosyjskojęzyczne wspomagające rozwijanie treści przedmiotowych (posługuje się słownikiem przedmiotowym, zna adresy rosyjskich autoryzowanych edukacyjnych stron internetowych poświęconych problematyce matematycznej i fizycznej – korzysta z nich).

7. Samodzielnie tworzy słowniczki tematyczne, notatki.
8. Zna treści standardów wymagań przedmiotowych.¹⁷

Podsumowanie

Treści programu nauczania języka rosyjskiego dla klasy wstępnej dwujęzycznej przeznaczone są dla odbiorcy (Ucznia), który rozpoczyna naukę języka rosyjskiego od poziomu zero – nie zna treści, nie posiada umiejętności i nawyków językowych charakterystycznych dla tegoż języka – do poziomu B1 (skala biegłości poziomów językowych). Ze względu na specyfikę klasy jako oddziału dwujęzycznego program zawiera w sobie cztery moduły stanowiące integralną całość, bez których nie jest możliwe przygotowanie Ucznia do doskonalenia szeroko rozumianej kompetencji językowej przewidzianej w następnych etapach kształcenia w oddziale dwujęzycznym.

Wiedza o kraju języka pozwoli Uczniowi na rozumienie określonych zachowań i sytuacji jego rodowitych użytkowników, a odpowiedni dobór środków językowych – na wyrażanie własnych opinii, radzenie sobie w sytuacjach, które zaistnieją. Zdolność prawidłowego stosowania i odbioru umiejętności fonologicznych i socjolingwistycznych wpłynie na poziom i jakość prowadzonej konwersacji a odniesiony sukces wpłynie na motywację tak ważną w procesie uczenia się. Treści przedmiotowe wyrażane w języku obcym wpłyną na rozwój wiedzy ogólnej – poszerzenie spektrum postrzegania świata.

Moduły prowadzone są według określonych dla każdego z nich treści i umiejętności jakie powinien osiągnąć Uczeń klasy wstępnej po pierwszym roku nauki. Należy jednak jeszcze raz zaznaczyć, że integrują one wszystkie sprawności. Umiejętności i nawyki opanowane w jednym module, w naturalny sposób są stosowane w pozostałych – np. umiejętności nabyte podczas zajęć z fonetyki uczeń stosuje, włada nimi podczas lekcji przedmiotów nauczanych dwujęzycznie. Rolą nauczycieli staje się więc wspólne monitorowanie osiągnięć uczniów oraz wiązanie treści i nawyków językowych, tak aby były one maksymalnie wykorzystane przez Ucznia w całym cyklu nauki w klasie wstępnej i stały się niezauważalną kompetencją językową, którą stosuje i doskonalić będzie na następnych etapach cyklu kształcenia.

---

¹⁷ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 10 sierpnia 2001 r. w sprawie standardów wymagań będących podstawą przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów (Dz. U. nr 92, poz. 1020 z późn. zmianami).

Sukces Ucznia, który zintegruje wszystkie powyżej opisane sprawności, wpłynie na jego samoocenę, motywację do dalszej pracy i ułatwi przejście na wyższy stopień poziomu biegłości językowej.

Poznawane treści (kompetencja socjokulturowa, umiejętności heurystyczne) będą pogłębiać wiedzę o własnym kraju, ukształtują umiejętności interkulturowe, wpłyną na rozumienie treści społecznych, rozumienie odmiennego bytu i innego spojrzenia na świat, wynikających z odmiennej historii, innych tradycji, uwarunkowań geograficznych i religijnych.

Podstawa prawna:

1. Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (tekst jednolity Dz.U z 2004 roku nr 256, poz.2572 z późniejszymi zmianami).

Tekst ustawy o systemie oświaty ze zmianami wynikającymi z ustawy z dnia 19 marca 2009 r. o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. nr 56, poz. 458).

2. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 grudnia 2008 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. z 2009 r. Nr 4, poz.17).
3. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 10 sierpnia 2001 r. w sprawie standardów wymagań będących podstawą przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów (Dz.U. nr 92, poz. 1020).
4. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 10 kwietnia 2003r. zmieniające rozporządzenie w sprawie standardów wymagań będących podstawą przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów (Dz. U. z 2003 r. Nr 90, poz. 846).
5. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 12 lutego 2002 r. w sprawie ramowych planów nauczania w szkołach publicznych (Dz. U. Nr 15, poz. 142, z późn. zm.) – stan obowiązujący na dzień 01.09.2009.
6. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 8 czerwca 2009 r. w sprawie dopuszczania do użytku w szkole programów wychowania przedszkolnego i programów nauczania oraz dopuszczania do użytku szkolnego podręczników (Dz. U. Nr 89, poz. 730).
7. Warunki i tryb dopuszczania do użytku w danej szkole programów wychowania przedszkolnego i programów nauczania przez dyrektora szkoły.

8. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 kwietnia 2007 r. w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych (Dz. U. Nr 83, poz. 562, z późn. zm.) ze wszystkimi zmianami wprowadzonymi rozporządzeniem zmieniającym rozporządzenie z dnia 20 sierpnia 2010 r. (Dz. U. Nr 156, poz. 1046) oraz z dnia 17 listopada 2010 r. (Dz. U. Nr 228, poz. 1491) – ujednolicony tekst rozporządzenia wg stanu na dzień 10 grudnia 2010 r.

Program nauczania języka rosyjskiego dla oddziałów dwujęzycznych

Klasa pierwsza dwujęzyczna z językiem rosyjskim

Kontynuacja programu nauczania według koncepcji H. Dąbrowskiej, M. Zyberta i podręcznika *Novye vstreči 3* numer dopuszczenia: DKOS-4015-24/02 oraz materiały przygotowane przez nauczyciela Olimpię Gnatowską-Kobylińską – teksty adaptowane, teksty oryginalne (z gazet, reklam, czasopism, stron internetowych poświęconych konkretnej tematyce, sprawdzone pod względem merytorycznym, metodycznym i bezpieczeństwa podczas posługiwania się nimi przez ucznia, nauczycieli i innych uczestników procesu uczenia się/nauczania języka obcego, tu: rosyjskiego).

Cele kształcenia :

1. Doskonalenie umiejętności i nawyków językowych poznanych w klasie wstępnej.
2. Kształtowanie samodzielnej złożonej wypowiedzi ustnej bogatej leksykalnie, poprawnej pod względem gramatycznym i fonetycznym.
3. Ćwiczenie umiejętności socjolingwistycznych i heurystycznych – wykorzystanie poznanych środków językowych, jednostek i wyrażen, zwrotów leksykalnych w sytuacjach typowych i nowych.
4. Kształtowanie umiejętności wyrażenia własnej opinii, poglądów, własnego zdania.
5. Trening umiejętności rozumienia tekstu ze słuchu w warunkach szumu pozajęzykowego (osoba znajduje się w różnych miejscach, gdzie komunikację utrudniają panujące warunki zewnętrzne).

6. Trening umiejętności rozumienia tekstu ze słuchu – wybiórcze rozumienie informacji (duży stopień trudności) – przygotowanie do odbioru np. wiadomości telewizyjnych (bardzo szybkie tempo mówienia lektorów).
7. Kształtowanie umiejętności przetwarzania przeczytanej informacji, relacjonowania wydarzeń, mediacji.
8. Trening umiejętności pisania – doskonalenie umiejętności znanych (notatka, sms, e-mail, zaproszenie, ogłoszenie) jak i produkcja tekstów dłuższych (opowiadanie, opis, list formalny i nieformalny) przy użyciu adekwatnych środków leksykalnych i językowych.
9. Doskonalenie umiejętności paralingwistycznych – umiejętność odczytywania sygnałów „języka ciała”, informacji zawartych w ilustracji, fotografii, tabeli zgodnie z ich przesłaniem socjokulturowym.
10. Ćwiczenie przekazywania stanów emocjonalnych – doskonalenie umiejętności konstrukcji intonacyjnych w mowie za pomocą głosu i na piśmie za pomocą znaków graficznych (wyrażenie twierdzenia, pytania, przeczenia i stanów emocjonalnych: radości, zdziwienia, gniewu i itd.).
11. Poznawanie nowych treści społeczno-kulturalnych, literackich – przygotowanie do czytania tekstów publicystycznych i literackich.
12. Rozwijanie umiejętności samodzielnej kontroli wypowiedzi ustnych i pisemnych – umiejętność samodzielnego poprawienia błędu.
13. Wyszukiwanie informacji przy pomocy zasobów sieci Internet.

Doskonalenie umiejętności językowych na poziomie B 1.¹⁸

Uzyskanie poziomu kompetencji Językowej B 2 zgodnie ze skalą poziomów biegłości językowej.¹⁹

---

¹⁸ Europejskie Portfolio Językowe opracowano zgodnie z wytycznymi Rady Europy dotyczącymi uczenia się, nauczania i oceniania języków obcych zawartymi w *Europejskim systemie opisu kształcenia językowego* (wyd. oryginalne Council of Europe 2001, wyd. polskie CODN, Warszawa 2003).

Standardy wymagań z języka obcego nowożytnego będącego drugim językiem nauczania w szkołach lub oddziałach dwujęzycznych od roku szkolnego 2011/2012 opracowane przez CKE przy współpracy z okręgowymi OKE 2010r. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 10 kwietnia 2003 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie standardów wymagań będących podstawą przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów (Dz.U. z 2003 r. Nr 90, poz. 846).

¹⁹ Ibidem

B 1

Poziom samodzielności językowej

Osoba posługująca się językiem na tym poziomie rozumie znaczenia głównych wątków przekazu zawartego w jasnych, standardowych wypowiedziach, które dotyczą znanych jej spraw i zdarzeń typowych dla pracy, szkoły, czasu wolnego itd. Potrafi radzić sobie w większości sytuacji komunikacyjnych, które mogą się zdarzyć w czasie podróży w regionie, gdzie mówi się danym językiem. Potrafi tworzyć proste, spójne wypowiedzi ustne lub pisemne na tematy, które są jej znane bądź ją interesują. Potrafi opisywać doświadczenia, zdarzenia, nadzieje, marzenia i zamierzenia, krótko uzasadniając swoje opinie i plany.²⁰

B 2

Poziom samodzielności językowej

Osoba posługująca się językiem na tym poziomie rozumie znaczenie głównych wątków przekazu zawartego w złożonych tekstach na tematy konkretne i abstrakcyjne łącznie z rozumieniem dyskusji na tematy techniczne z zakresu jej specjalności. Potrafi porozumieć się na tyle płynnie i spontanicznie, by poprowadzić normalną rozmowę z rodzimym użytkownikiem języka nie powodując przy tym napięcia u którejkolwiek ze stron. Potrafi – w szerokim zakresie- formułować przejrzyste i szczegółowe wypowiedzi ustne lub pisemne, a także wyjaśniać swoje stanowisko w sprawach będących przedmiotem dyskusji, rozważając wady i zalety różnych rozwiązań.²¹

Novye vstreči 3, materiały zawierające nowe treści na tematy już znane o znacznym stopniu trudności użytych środków leksykalnych i językowych.

Treści nauczania i sytuacje:

1. Charakterystyka człowieka:
  - opis wyglądu zewnętrznego;
  - wyrażanie opinii o zachowaniu, kulturze, poglądach własnych i cudzych;
  - wyrażanie emocji, uczuć, ocena zachowania;
  - formy zachowań wyływające z obyczajów i tradycji.

---

²⁰ Europejski System Opisu Kształcenia Językowego 2001 r. Europejskie Portfolio Językowe opracowano zgodnie z wytycznymi Rady Europy dotyczącymi uczenia się, nauczania i oceniania języków obcych zawartymi w Europejskim Systemie Opisu Kształcenia Językowego 2001 r.

²¹ Ibidem

2. Czas wolny:
  - współczesne galerie dzieł sztuki;
  - zainteresowania;
  - czytanie książek, czasopism, korzystanie ze współczesnych komunikatorów;
  - wpływ internetowych sieci społecznościowych na zmianę spędzania czasu wolnego;
  - inne nietypowe formy spędzania czasu wolnego;
  - uzależnienie od komputera i sieci Internet.
3. Uczeń we współczesnym świecie:
  - plany na przyszłość;
  - wybór dalszej drogi życiowej;
  - życie ucznia – życie studenta;
  - marzenia a rzeczywistość;
  - wybór zawodu, miejsca pracy, zdobywanie kwalifikacji i uprawnień;
  - umiejętność pisania życiorysu, listu motywacyjnego, biznes planu;
  - system edukacyjny Polski i Rosji (różnice i podobieństwa);
  - zarobki, rynek pracy, bezrobocie.
4. Dom – moja twierdza:
  - współczesna architektura i wystrój wnętrz.
5. Problemy młodzieży:
  - konflikt pokoleń;
  - zagrożenia społeczne – bieda, narkotyki, alkohol, złe towarzystwo;
  - osamotnienie (zanik bezpośrednich relacji społecznych spowodowany rozwojem nowych technologii multimedialnych i różnicami statusu społecznego);
  - dzieci ulicy;
  - wpływ mody, kultury masowej na kształtowanie postaw i poglądów.
6. Sport i formy aktywnego wypoczynku:
  - wpływ sportu na rozwój psychofizyczny człowieka;
  - w zdrowym ciele zdrowy duch – wpływ zdrowego jedzenia na samopoczucie formę fizyczną człowieka;
  - sport amatorski czy zawodowy;
  - rodzaje dyscyplin sportowych;
  - Igrzyska olimpijskie, współzawodnictwo sportowe.

7. Nawyki żywieniowe:

- wpływ jedzenia na zdrowie człowieka;
- tradycje kuchni rosyjskiej i polskiej;
- anoreksja, bulimia – zaburzenia odżywiania;
- gotowanie według przepisów.

8. Narody i cywilizacje:

- tradycje świąteczne;
- wyznania religijne;
- konflikty na tle narodowościowym – przyczyny;
- tolerancja (pojęcie, szacunek wobec innych kultur, tradycji, przyjętych zwyczajów społecznych).

9. Człowiek i świat przyrody:

- rodzaje katastrof;
- przyczyny katastrof;
- skutki katastrof;
- ochrona środowiska naturalnego;
- zagrożone gatunki;
- organizacje ekologiczne – cele, programy działania na rzecz środowiska naturalnego;
- ochrona przyrody – moda czy konieczność.

10. Rosja – kultura, nauka, gospodarka:

- wybitni przedstawiciele sztuki, literatury (kontynuacja), estrady;
- sztuka użytkowa;
- problemy społeczne;
- główne gałęzie gospodarcze Rosji.

11. Finanse:

- rynek finansowy, giełda, rynek akcji, usługi bankowe, kredyty.

Struktury gramatyczne²²

Rzeczownik

1. Formy gramatyczne wszystkich rodzajów rzeczowników liczby pojedynczej i mnogiej: Ученик, школа, девочка, дядя, дедушка, стол, окно, море, судья, время, музей, техникум, z uwzględnieniem:
  - rzeczowników kończących się na: – ия, np. Экскурсия; – ие, np. собрание; – ий, np. санаторий;
  - rzeczowników rodzaju męskiego zakończonych na miękką spółgłoskę, np. рубль, ноябрь;
  - rzeczowników zakończonych na „ь”, np. мать, дочь; мышь, рожь;
  - liczby mnogiej rzeczowników rodzaju męskiego, np. друг – друзья; rodzaju nijakiego, np. дерево – деревья, rodzaju żeńskiego, np. сестра – сестры;
  - liczby mnogiej rzeczowników rodzaju męskiego typu: город – городА, учитель – учителя;
  - formy miejscownika rzeczowników rodzaju męskiego typu: год, лес, мост, снег z przyimkami „в”, „на”, np. в году, в лесу, на мосту, oraz z przyimkiem „о”: о годе, о лесе, о мосте;
  - formy narzędnika liczby pojedynczej rzeczowników o temacie zakończonym na: ж, ш, ч, щ, ц, np. сторож – сторожем, свеча – свечой;
  - form gramatycznych nazwisk rosyjskich rodzaju męskiego i żeńskiego typu: Пушкин(а), Крамской(ая), Достоевский(ая);
  - form gramatycznych imion tworzonych od imienia ojca (отчество), np. Иван – Иванович, Иван – Ивановна.
2. Rzeczowniki liczby pojedynczej i mnogiej określające nazwy osób w zależności od ich narodowości, miejsca zamieszkania, zawodu, typu: поляк – полька, россиянин – россиянка, москвич – москвичка, официант – официантка, слесарь.
3. Rzeczowniki żywotne i nieżywotne.
4. Rzeczowniki o odmianie przymiotnikowej typu: дежурная, столовая.

---

²² Standardy wymagań z języka obcego nowożytnego będącego drugim językiem nauczania w szkołach lub oddziałach dwujęzycznych od roku szkolnego 2011/2012 opracowane przez CKE przy współpracy z okręgowymi OKE 2010 r.; Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 10 kwietnia 2003 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie standardów wymagań będących podstawą przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów (Dz.U. z 2003 r. Nr 90, poz. 846).

5. Rzeczowniki zakończone на мя, пр. время.
6. Rzeczowniki oznaczające młode zwierzęta, пр. котенок – котята, медвежонок – медвежата.
7. Rzeczowniki nieodmienne rodzaju nijakiego typu: кафе, кино, такси, і rodzaju męskiego typu: кофе, торнадо, конференсье, кенгуру.
8. Rzeczowniki zdrobniałe typu: булочка, солнышко.
9. Rzeczowniki występujące tylko w liczbie pojedynczej, typu: молодежь, студенчество, посуда, картошка, обувь, железо, аспирин, мясо, мука, сахар, лук.
10. Rzeczowniki występujące tylko w liczbie mnogiej, typu: брюки, каникулы, часы, деньги, очки, духи, макароны.
11. Skróty literowe i ich formy gramatyczne, пр. СМИ, ДТП, вуз.

Przymiotnik

1. Formy gramatyczne przymiotników twardotematowych i miękkotematowych wszystkich rodzajów liczby pojedynczej i mnogiej, пр.новый, летний, молодой z uwzględnieniem przymiotników o temacie zakończonym na: г, к, х, ж, щ, ш, ч, ц, пр. дорогой, плохой, тихий, крепкий, свежий, хороший, общий, горячий, круглолиций oraz przymiotników w formie krótkiej, пр. болен, знаком.
2. Krótka forma przymiotników w funkcji orzecznika z uwzględnieniem form, пр. известен (чем?), доволен (кем?, чем ?), похож (на кого? на что?).
3. Przymiotniki złożone typu: юго-западный, черно-белый.
4. Stopniowanie przymiotników:
  - stopień wyższy, пр. красивый – красивее;
  - stopień najwyższy, пр. интересный – самый интересный – интереснейший –интереснее всех.

Zaimek²³

1. Formy gramatyczne zaimków:

- osobowych bez przyimka i z przyimkiem, np. он – его – у него, она – ее – у нее;
- wskazujących, np. этот – тот, это – то, эта – та;
- dzierżawczych, np. мой, наш, свой, твой, их;
- nieokreślonych, np. кто-то, что-то, кто-нибудь, что-нибудь;
- zwrotnego себя; wyrażenia друг друга.

Liczebnik

1. Formy gramatyczne liczebników głównych.
2. Związek liczebników głównych 1, 2, 3, 4, z rzeczownikami, np. два мальчика, две девочки.
3. Związek liczebników głównych 5,6, 7..., z rzeczownikami, np. пять мальчиков, шесть девушек.
4. Formy liczebników porządkowych z uwzględnieniem form w konstrukcjach oznaczających datę i czas.

Czasownik

1. Formy bezokolicznika zakończone na: ть, ти, чь, np. читать, идти, мочь.
2. Formy osobowe czasowników regularnych czasu teraźniejszego, przyszłego, przeszłego, z uwzględnieniem czasowników typu: пить, петь, ехать, мыть.
3. Formy osobowe czasowników zwrotnych typu: знакомиться, интересоваться, мыться.
4. Czasowniki zwrotne niemające odpowiedników zwrotnych w języku polskim, np. вернуться – wrócić i czasowniki nie mające odpowiedników w języku polskim, np. дружить – przyjaźnić się.
5. Formy osobowe czasowników niedokonanych i dokonanych, np. писать – написать, покупать – купить, ехать – доехать.

---

²³ Program nauczania języka rosyjskiego dla *Novye vstreči 1* i *Novye vstreči 2*, H. Dąbrowska, M. Zybert. Standardy wymagań z języka obcego nowożytnego będącego drugim językiem nauczania w szkołach lub oddziałach dwujęzycznych od roku szkolnego 2011/2012 opracowane przez CKE przy współpracy z okręgowymi OKE 2010 r.; Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 10 kwietnia 2003 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie standardów wymagań będących podstawą przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów (Dz.U. z 2003 r. Nr 90, poz. 846).

6. Formy trybu rozkazującego w 2. Osobie liczby pojedynczej i mnogiej, np. читай – читайте, купи – купите z uwzględnieniem form nieregularnych, np. ешь – ешьте, пей – пейте, пой – пойте.
7. Formy trybu rozkazującego z wyrazami: давай, давайте, пусть, пускай.
8. Formy trybu przypuszczającego z partykułą бы, np. читал бы, писал бы.
9. Czasowniki modalne, np. надо, можно, должен, нельзя.
10. Czasowniki bezosobowe, np. знобит, хочется.
11. Aspekt czasowników – czasowniki niedokonane i dokonane, tworzenie, użycie.
12. Czas przeszły czasowników typu: нести, везти, жечь.

Przysłówek

1. Przysłówki miejsca i kierunku, np. здесь, там, сюда, туда, отсюда, оттуда, дома, домой.
2. Przysłówki czasu, np. сейчас, сегодня, летом, днем.
3. Przysłówki sposobu, np. хорошо, трудно, интересно.
4. Przysłówki stopnia i miary, np. очень, быстро, много.
5. Przysłówki pytające, np. как, где, куда, откуда, сколько.
6. Przysłówki przyczyny, np. потому, потому что, поэтому.
7. Przysłówki celu, np. зачем, затем, назло.
8. Stopniowanie przysłówek:
  - stopień wyższy, np. красиво – красивее;
  - stopień najwyższy, np. хорошо – лучше всего.

Przyimek

1. Przyimki w konstrukcjach określających:
  - miejsce pobytu i znajdowania się osób i przedmiotów, np. у стены, в коридоре, на пляже, между окнами;
  - kierunek ruchu lub czynności, np. к доске, в университете, под стол, через реку, с горы, из-за стены;
  - położenie w przestrzeni, np. от, под Москвой, около дома;
  - przemieszczanie się w przestrzeni, np. по улице, мимо дома;
  - czas, np. после обеда, с утра до вечера;
  - przeznaczenie, np. книга для брата;

- cel, np. обратиться за помощью;
  - sposób, np. говорить по телефону.
2. Przyimek из под w konstrukcjach typu: достать из-под стола, бутылка из-под молока.
  3. Przyimki: кроме, вместо, согласно.

Spójniki

1. Spójniki czasu, np. когда, только.
2. Spójniki łączne, np. и, да.
3. Spójniki podrzędne, np. потому, что, как будто.

Partykuła

1. Partykuły pytające, np. ли, разве, неужели.
2. Partykuły wskazujące, np. вот, вон, это.

Składnia

1. Zdania pojedyncze:
  - oznajmujące:
    - twierdzące, np. Да это мой брат;
    - przeczące, np. Нет у меня нет времени;
    - z podwójnym przeczeniem, np. У меня нет брата ни сестры.
  - pytające:
    - z zaimkiem pytającym, np. Что делает Маша?
    - bez zaimka pytającego, np. Это она?
    - niepełne zdania pytajne zaczynające się od spójnika „а”, np. А тебе?
  - rozkazujące, np. Помоги мне!
  - wykrzyknikowe, np. Какое счастье!
2. Zdania złożone współrzędnie połączone spójnikami.
3. Zdania złożone podrzędnie:
  - przydawkowe;
  - dopełnieniowe;
  - okolicznikowe miejsca;
  - okolicznikowe czasu;
  - okolicznikowe przyczyny;

- skutku;
  - celu;
  - okolicznikowe warunku;
  - okolicznikowe sposobu;
  - okolicznikowe przyzwolenia;
  - podmiotowe.
4. Szyk wyrazów w zdaniu: prosty i przestawny.
5. Rekcja czasowników²⁴ – zapisywana na bieżąco w procesie uczenia się/nauczania.

Przewidywane osiągnięcia uczniów

W zakresie treści uczeń włada językiem na poziomie B2 – średniozaawansowany.

Poprawnie stosuje środki językowe, posługuje się bogatym zasobem leksykalnym, rozumie teksty złożone – adaptowane i oryginalne, realizuje wymagania ogólne, umie posłużyć się wiedzą i umiejętnościami na temat kraju języka, którego się uczy.

Mówienie

Uczeń:

- opisuje ludzi i wydarzenia, zjawiska, miejsca, czynności;
- uzyskuje informacje, udziela informacji i wskazówek;
- wyraża prośbę, opinię, zgodę, odmowę;
- przedstawia, uzasadnia i broni własnej opinii;
- rozróżnia formalny i nieformalny typ wypowiedzi ustnej;
- wstępuje w dyskusję;
- rozpoczyna, kończy, podtrzymuje rozmowę;
- argumentuje, komentuje, odnosi się do poznanych treści, przytacza przykłady;
- wyjaśnia znaczenia materiałów paralingwistycznych (ilustracji, fotografii, tabel i innych);

---

²⁴ Program nauczania języka rosyjskiego dla *Novye vstreči* 1, 2 i 3, H. Dąbrowska, M. Zybert.

Standardy wymagań z języka obcego nowożytnego będącego drugim językiem nauczania w szkołach lub oddziałach dwujęzycznych od roku szkolnego 2011/2012 opracowany przez CKE przy współpracy z okręgowymi OKE 2010 r. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 10 kwietnia 2003 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie standardów wymagań będących podstawą przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów (Dz.U. z 2003 r. Nr 90, poz. 846)

- potrafi sformułować dłuższą wypowiedź bogatą leksykalnie, poprawną pod względem fonetycznym, gramatycznym;
- potrafi samodzielnie poprawić błąd językowy w oparciu o wykształcone nawyki i umiejętności językowe;
- stosuje zmiany rejestru stylu wypowiedzi ustnej w zależności od sytuacji, w której się znajduje;
- potrafi odnieść się do treści na temat kraju języka, którego się uczy (elementy socjokulturowe).

Rozumienie tekstu ze słuchu

Uczeń potrafi:

- określić główną myśl tekstu;
- stwierdzić czy tekst zawiera określone informacje;
- rozróżnić poszczególne części tekstu;
- na podstawie kontekstu odgadnąć znaczenie pojawiających się nowych słów lub wyrażeń, jeśli słyszane teksty oparte są o treści mu znane;
- zrozumieć proste informacje techniczne związane z obsługą urządzeń codziennego użytku;
- zrozumieć wypowiedzi proste i złożone typowe dla sytuacji życia codziennego w tym wyrażenia idiomatyczne;
- oglądać fragmenty filmów i rozumieć wypowiedzi bohaterów;
- zrozumieć główne informacje zawarte w przekazie telewizyjnym, video lub na płycie CD;
- zrozumieć ogłoszenia, reklamy, wywiady oparte na treściach poznanych oraz te, które zawierają informację nową ale zrozumiałą poprzez kontekst zawarty w odsłuchiwanym tekście;
- wyselekcjonować informację.

Pisanie

Uczeń potrafi:

- pisać listy prywatne z opisem przeżyć i faktów;
- przedstawić przyczyny i skutki konkretnych zdarzeń;
- przedstawić spójne i logiczne argumenty;

- napisać charakterystykę postaci;
- przedstawić własną opinię;
- opisać zdarzenia, plany;
- przekazać informacje osób trzecich;
- opisać przeczytaną książkę lub artykuł;
- dobrać odpowiednie środki stylistyczne;
- pisać stosując zasady poprawnej ortografii i interpunkcji.

Czytanie

Uczeń potrafi:

- odszukać i zrozumieć potrzebną mu informację zawartą w tekstach użytku codziennego;
- określić główną myśl tekstu;
- znaleźć informację w dłuższym tekście potrzebną do realizacji wyznaczonego zadania;
- rozpoznać najważniejsze tezy w artykule, którego treść zawiera znane tematy;
- zrozumieć opisy zdarzeń, uczuć, pragnień, marzeń;
- zrozumieć instrukcje obsługi napisanych prostym językiem;
- oddzielić fakty od opinii;
- czytać ze zrozumieniem dłuższe teksty o różnej tematyce korzystając od czasu do czasu ze słownika;
- czytać dłuższy tekst wyszukując potrzebną informację.

Podstawa prawna:

1. Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (tekst jednolity Dz.U. z 2004 roku nr 256, poz.2572 z późniejszymi zmianami).

Tekst ustawy o systemie oświaty ze zmianami wynikającymi z ustawy z dnia 19 marca 2009 r. o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. nr 56, poz. 458).

2. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 grudnia 2008 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. z 2009 r. Nr 4, poz.17).

3. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 10 sierpnia 2001 r. w sprawie standardów wymagań będących podstawą przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów (Dz.U. nr 92, poz. 1020).
4. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 10 kwietnia 2003 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie standardów wymagań będących podstawą przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów (Dz.U. z 2003 r. Nr 90, poz. 846).
5. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 12 lutego 2002 r. w sprawie ramowych planów nauczania w szkołach publicznych (Dz. U. Nr 15, poz. 142, z późn. zm.) – stan obowiązujący na dzień 01.09.2009.
6. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 8 czerwca 2009 r. w sprawie dopuszczania do użytku w szkole programów wychowania przedszkolnego i programów nauczania oraz dopuszczania do użytku szkolnego podręczników (Dz. U. Nr 89, poz. 730).
7. Warunki i tryb dopuszczania do użytku w danej szkole programów wychowania przedszkolnego i programów nauczania przez dyrektora szkoły.
8. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 kwietnia 2007 r. w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych (Dz.U. Nr 83, poz. 562, z późn. zm.) ze wszystkimi zmianami wprowadzonymi rozporządzeniem zmieniającym rozporządzenie z dnia 20 sierpnia 2010 r. (Dz. U. Nr 156, poz. 1046) oraz z dnia 17 listopada 2010 r. (Dz. U. Nr 228, poz. 1491) – ujednolicony tekst rozporządzenia wg stanu na dzień 10 grudnia 2010 r.

Program nauczania języka rosyjskiego dla oddziałów dwujęzycznych

Klasa druga dwujęzyczna z językiem rosyjskim

Cele kształcenia:

1. Doskonalenie i utrwalanie umiejętności i nawyków językowych poznanych w klasie pierwszej.
2. Kształtowanie samodzielnej złożonej wypowiedzi ustnej bogatej leksykalnie, poprawnej pod względem gramatycznym i fonetycznym.

3. Doskonalenie umiejętności wyrażenia własnej opinii, poglądów, argumentacji, negocjacji.
4. Trening umiejętności rozumienia tekstu ze słuchu w warunkach szumu pozajęzykowego (osoby, osoba znajduje się w różnych miejscach, gdzie komunikację utrudniają panujące warunki zewnętrzne).
5. Trening rozumienia skomplikowanych treści na tematy konkretne i abstrakcyjne.
6. Kształtowanie umiejętności przetwarzania przeczytanej informacji, relacjonowania wydarzeń.
7. Trening umiejętności pisania – tworzenie wypowiedzi pisemnej złożonej, spójnej, logicznej z wykorzystaniem bogatej leksyki na różne tematy – rozprawka, recenzja, opowiadanie, artykuł.
8. Swobodne reagowanie w sytuacjach znanych i nowych zawierających treści nowe ale zrozumiałe poprzez kontekst i nabyte doświadczenie językowe.
9. Poznawanie nowych treści społeczno-kulturalnych, literackich, gospodarczych – pogłębianie wiedzy socjokulturowej.
10. Rozwijanie umiejętności samodzielnej kontroli wypowiedzi ustnych i pisemnych – umiejętność samodzielnego poprawienia błędu.
11. Wyszukiwanie informacji przy pomocy zasobów sieci Internet, radia, prasy, telewizji i literatury.

Doskonalenie i utrwalanie nawyków i umiejętności w obrębie czterech sprawności językowych na poziomie B 2²⁵,²⁶

Uzyskanie kompetencji B2 (2) – wstęp do przejścia na poziom C 1 – bardzo wysoki stopień biegłości językowej.²⁷

---

²⁵ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 grudnia 2008 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. z 2009 r. Nr 4, poz. 17).

²⁶ Europejski System Opisu Kształcenia Językowego 2001 r. Europejskie Portfolio Językowe opracowano zgodnie z wytycznymi Rady Europy dotyczącymi uczenia się, nauczania i oceniania języków obcych zawartymi w Europejskim Systemie Opisu Kształcenia Językowego 2001 r.

²⁷ Ibidem

B 2²⁸

Poziom samodzielności językowej

Osoba posługująca się językiem na tym poziomie rozumie znaczenie głównych wątków przekazu zawartego w złożonych tekstach na tematy konkretne i abstrakcyjne łącznie z rozumieniem dyskusji na tematy techniczne z zakresu jej specjalności. Potrafi porozumieć się na tyle płynnie i spontanicznie, by poprowadzić normalną rozmowę z rodzimym użytkownikiem języka nie powodując przy tym napięcia u którejkolwiek ze stron. Potrafi – w szerokim zakresie – formułować przejrzyste i szczegółowe wypowiedzi ustne lub pisemne, a także wyjaśniać swoje stanowisko w sprawach będących przedmiotem dyskusji, rozważając wady i zalety różnych rozwiązań.

C 1²⁹

Poziom biegłości

Osoba posługująca się językiem na tym poziomie rozumie szeroki zakres dłuższych tekstów, dostrzegając także znaczenia ukryte, wyrażone pośrednio.

Potrafi się wypowiadać płynnie, spontanicznie bez większego trudu odnajdując właściwe sformułowania. Skutecznie i swobodnie potrafi posługiwać się językiem w kontaktach towarzyskich i społecznych, edukacyjnych bądź zawodowych.

Potrafi formułować jasne, dobrze zbudowane, szczegółowe, dotyczące złożonych problemów wypowiedzi ustne lub pisemne, sprawnie i właściwie posługując się regułami organizacji wypowiedzi, łącznikami oraz wskaźnikami zespolenia tekstu.

Tematy i sytuacje

1. Człowiek i rodzina
  - życie rodzinne:
    - rodzina XXI wieku;
    - małżeństwo czy konkubinaty;
    - rodzina czy kariera;
    - surogatki;

---

²⁸ Europejski System Opisu Kształcenia Językowego 2001 r. Europejskie Portfolio Językowe opracowano zgodnie z wytycznymi Rady Europy dotyczącymi uczenia się, nauczania i oceniania języków obcych zawartymi w Europejskim Systemie Opisu Kształcenia Językowego 2001 r.

²⁹ Ibidem

- rozwody;
- rodzice i dzieci;
- kryzys rodziny.
  - problemy wychowawcze;
- 2. Wykształcenie. Praca
  - wykształcenie:
    - rosyjski system edukacji;
    - egzamin dojrzałości;
    - wybór uczelni.
- 3. Społeczne problemy. Człowiek i społeczeństwo
  - przestępstwa i kara:
    - rodzaje przestępstw;
    - kara śmierci czy dożywocie?
  - kwestie społeczne:
    - migracja zarobkowa;
    - bezrobocie;
    - nierówności społeczne;
    - brak perspektyw życiowych;
    - zagrożenie poczucia stabilizacji życiowej (utrata pracy).
- 4. Uzależnienia
  - narkotyki – legalizować czy zakazać?
  - Internet, komórka – zabawka czy uzależnienie?
  - hazard – nie umiem przestać grać;
  - przyczyny i skutki;
  - profilaktyka.
- 5. Polityka i ekonomia
  - struktura władzy;
  - partie polityczne i ich liderzy;
  - wybory/finansowanie partii;
  - walka z korupcją;
  - młodzież w polityce;
  - problemy armii – fala w wojsku;

- dochody ludności;
  - bogaci i biedni;
  - jeden kraj a życie tak odmienne;
  - ekonomika Rosji – reformy, kierunki działań;
  - co mówią obcokrajowcy o Rosji i Rosjanach;
  - co mówią Rosjanie o cudzoziemcach;
  - łamanie stereotypów.
6. Nauka we współczesnym świecie
- wynalazki, które zmieniły nasz świat;
  - człowiek w kosmosie;
  - klonowanie;
  - eutanazja.
7. Niepełnosprawni są wśród nas
- problemy osób niepełnosprawnych;
  - chcemy być jak inni.
8. Problemy współczesnego świata
- globalizacja;
  - terroryzm;
  - eutanazja;
  - migracja narodów.
9. Zdrowie
- nawyki żywieniowe;
  - produkty genetycznie modyfikowane;
  - używki;
  - wpływ jedzenia na zdrowie człowieka.
10. Środki masowego przekazu
- reklama;
  - wpływ mass mediów na postawy;
  - kultura masowa;
  - Internet, telefon komórkowy.

11. Świat wewnętrzny człowieka

- postawy życiowe;
- wybory życiowe;
- emocje i uczucia.

Struktury gramatyczne³⁰

Rzeczownik

1. Formy gramatyczne wszystkich rodzajów rzeczowników liczby pojedynczej i mnogiej:

Ученик, школа, девочка, дядя, дедушка, стол, окно, море, судья, время, музей, техникум, z uwzględnieniem:

- rzeczowników na: – ия, np. экскурсия: – ие, np. собрание; – ий, np. санаторий;
- rzeczowników rodzaju męskiego zakończonych na miękką spółgłoskę, np. рубль, ноябрь;
- rzeczowników zakończonych na „ь” мать, дочь; мышь, рожь;
- liczby mnogiej rzeczowników rodzaju męskiego, np. друг – друзья, rodzaju nijakiego, np. дерево – деревья, rodzaju żeńskiego, np. сестра – сестры;
- liczby mnogiej rzeczowników rodzaju męskiego typu: город – города, учитель – учителя;
- formy miejscownika rzeczowników rodzaju męskiego typu: год, лес, мост, снег z przyimkami „в”, „на”, np. в году, в лесу, на мосту oraz z przyimkiem „о”: о годе, о лесе, о мосте;
- formy narzędnika liczby pojedynczej rzeczowników o temacie zakończonym na: ж, ш, ч, щ, ц, np. сторож – сторожем, свеча – свечой;
- form gramatycznych nazwisk rosyjskich rodzaju męskiego i żeńskiego typu: Пушкин(а), Крамской(ая), Достоевский (ая);
- form gramatycznych imion tworzonych od imienia ojca (отчество), np. Иван – Иванович, Иван – Ивановна.

---

³⁰ Standardy wymagań z języka obcego nowożytnego będącego drugim językiem nauczania w szkołach lub oodziałach dwujęzycznych od roku szkolnego 2011/2012 opracowany przez CKE przy współpracy z okręgowymi OKE 2010 r., Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 10 kwietnia 2003 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie standardów wymagań będących podstawą przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów (Dz. U. z 2003 r. Nr 90, poz. 846).

2. Rzeczowniki liczby pojedynczej i mnogiej określające nazwy osób w zależności od ich narodowości, miejsca zamieszkania, zawodu, typu: поляк – полька, россиянин – россиянка, москвич – москвичка, официант – официантка, слесарь.
3. Rzeczowniki żywotne i nieżywotne.
4. Rzeczowniki o odmianie przymiotnikowej typu: дежурная, столовая.
5. Rzeczowniki zakończone на – мя np. время.
6. Rzeczowniki oznaczające młode zwierzęta, np. котенок –– котята, медвежонок –– медвежата.
7. Rzeczowniki nieodmienne rodzaju nijakiego typu: кафе, кино, такси, i rodzaju męskiego typu: кофе, торнадо, конференсье, кенгуру.
8. Rzeczowniki zdrobniałe typu: булочка солнышко.
9. Rzeczowniki występujące tylko w liczbie pojedynczej typu: молодежь, студенчество, посуда, картошка, обувь, железо, аспирин, мясо, мука, сахар, лук.
10. Rzeczowniki występujące tylko w liczbie mnogiej typu: брюки, каникулы, часы, деньги, очки, духи, макароны
11. Skróty literowe i ich formy gramatyczne, np. СМИ, ДТП, вуз.

Przymiotnik

1. Formy gramatyczne przymiotników twardotematowych i miękkotematowych wszystkich rodzajów liczby pojedynczej i mnogiej, np.новый, летний, молодой z uwzględnieniem przymiotników o temacie zakończonym na: г, к, х, ж, щ, ш, ч, ц, np. дорогой, плохой, тихий, крепкий, свежий, хороший, общий, горячий, круглолицый oraz przymiotników w formie krótkiej, np. болен, знаком.
2. Krótka forma przymiotników w funkcji orzecznika z uwzględnieniem form, np. известен (чем?), доволен (кем ? чем ?), похож (на кого? на что?).
3. Przymiotniki złożone typu: юго-западный, черно-белый.
4. Stopniowanie przymiotników:
  - stopień wyższy, np. красивый – красивее;
  - stopień najwyższy, np. интересный – самый интересный – интереснейший – интереснее всех.

Zaimek

1. Formy gramatyczne zaimków:

- osobowych bez przyimka i z przyimkiem, np. он – его – у него, она – ее – у нее;
- wskazujących, np. этот – тот, это – то, эта – та;
- dzierżawczych, np. мой, наш, свой, твой, их;
- nieokreślonych, np. кто-то, что-то, кто-нибудь, что-нибудь;
- zwrotnego себя; wyrażenia друг друга.

Liczebnik

1. Formy gramatyczne liczebników głównych.
2. Związek liczebników głównych 1, 2, 3, 4, z rzeczownikami, np. два мальчика, две девочки.
3. Związek liczebników głównych 5,6, 7..., z rzeczownikami, np. пять мальчиков, шесть девушек.
4. Formy liczebników porządkowych z uwzględnieniem form w konstrukcjach oznaczających datę i czas.

Czasownik

1. Formy bezokolicznika zakończone na: ть, ти, чь, np. читать, идти, мочь.
2. Formy osobowe czasowników regularnych czasu teraźniejszego, przyszłego, przeszłego, z uwzględnieniem czasowników typu: пить, петь, ехать, мыть.
3. Formy osobowe czasowników zwrotnych typu: знакомиться, мыться, интересоваться.
4. Czasowniki zwrotne niemające odpowiedników zwrotnych w języku polskim, np. вернуться – wrócić i czasowniki nie mające odpowiedników w języku polskim, np. дружить – przyjaźnić się.
5. Formy osobowe czasowników niedokonanych i dokonanych, np. писать – написать, покупать – купить, ехать – доехать.
6. Formy trybu rozkazującego w 2. Osobie liczby pojedynczej i mnogiej, np. читай – читайте, купи – купите z uwzględnieniem form nieregularnych, np. ешь – ешьте, пей – пейте, пой – пойте.
7. Formy trybu rozkazującego z wyrazami: давай, давайте, пусть, пускай.
8. Formy trybu przypuszczającego z partykułą бы, np. читал бы, писал бы.

9. Czasowniki modalne, np. надо, можно, должен, нельзя.
10. Czasowniki bezosobowe, np. знобит, хочется.
11. Aspekt czasowników – czasowniki niedokonane i dokonane, tworzenie, użycie.
12. Czas przeszły czasowników typu: нести, везти, жечь.
13. Imiesłowy przymiotnikowe czynne czasu teraźniejszego, np. читающий, сидящий.
14. Imiesłowy przymiotnikowe czynne czasu przeszłego, np. читавший, нёсший.
15. Imiesłowy przymiotnikowe bierne czasu teraźniejszego, np. читаемый, ведомый.
16. Imiesłowy przymiotnikowe bierne czasu przeszłego, np. прочитанный, принесённый.
17. Krótkie formy imiesłowów, np. дом построен, билеты проданы.
18. Imiesłowy przysłówkowe współczesne, np. читая, слыша, будучи, смеясь.
19. Imiesłowy przysłówkowe uprzednie, np. прочитав (прочитавши), взявшись.
20. Zwroty z imiesłowami przymiotnikowymi i przysłówkowymi, np. возвращаясь домой, выкупавшись в озере.

Przysłówek

1. Przysłówki miejsca i kierunku, np. здесь, там, сюда, туда, отсюда, оттуда, дома, домой.
2. Przysłówki czasu, np. сейчас, сегодня, летом, днем.
3. Przysłówki sposobu, np. хорошо, трудно, интересно.
4. Przysłówki stopnia i miary, np. очень, быстро, много.
5. Przysłówki pytające, np. как, где, куда, откуда, сколько?
6. Przysłówki przyczyny, np. потому, потому что, поэтому.
7. Przysłówki celu, np. зачем, затем, назло.
8. Stopniowanie przysłówków
  - stopień wyższy, np. красиво – красивее;
  - stopień najwyższy, np. хорошо – лучше всего.

Przyimek

1. Przyimki w konstrukcjach określających:
  - miejsce pobytu i znajdowania się osób i przedmiotów, np. у стены, в коридоре, на пляже, между окнами;
  - kierunek ruchu lub czynności, np. к доске, в университете, под стол, через реку, с горы, из-за стены;

- położenie w przestrzeni, np. от, под Москвой, около дома;
  - przemieszczanie się w przestrzeni, np. по улице, мимо дома;
  - czas, np. после обеда, с утра до вечера;
  - przeznaczenie, np. книга для брата;
  - cel, np. обратиться за помощью;
  - sposób, np. говорить по телефону.
2. Przyimek из-под w konstrukcjach typu: достать из-под стола, бутылка из-под молока.
3. Przyimki: кроме, вместо, согласно.

Spójniki

1. Spójniki czasu, np. когда, только.
2. Spójniki łączne, np. и, да.
3. Spójniki podrzędne, np. потому, что, как будто.

Partykuła

1. Partykuły pytające, np. ли, разве, неужели.
2. Partykuły wskazujące, np. вот, вон, это.

Składnia

1. Zdania pojedyncze
  - oznajmujące:
    - twierdzące, np. Да, это мой брат.
    - przeczące, np. Нет, у меня нет времени.
    - z podwójnym przeczeniem, np. У меня нет брата ни сестры.
  - pytające:
    - z zaimkiem pytającym, np. Что делает Маша?
    - bez zaimka pytającego, np. Это она?
    - niepełne zdania pytajne zaczynające się od spójnika „а”, np. А тебе?
  - rozkazujące, np. Помоги мне!
  - wykrzyknikowe, np. Какое счастье!
2. Zdania złożone współrzędnie połączone spójnikami.
3. Zdania złożone podrzędnie:
  - przydawkowe;

- dopełnieniowe;
  - okolicznikowe miejsca;
  - okolicznikowe czasu;
  - okolicznikowe przyczyny;
  - skutku;
  - celu;
  - okolicznikowe warunku;
  - okolicznikowe sposobu;
  - okolicznikowe przyzwolenia;
  - podmiotowe.
4. Szyk wyrazów w zdaniu: prosty i przestawny.
5. Rekcja czasowników³¹ – zapisywana na bieżąco w procesie uczenia się/nauczania.

Przewidywane osiągnięcia uczniów

Mówienie

Uczeń potrafi:

- szczegółowo opisać i przedstawić przeżycia i doświadczenia związane ze swoim życiem, rodziną, zainteresowaniami;
- przedstawić logiczną argumentację, rozwijając i uzasadniając swój punkt widzenia;
- przedstawić swój punkt widzenia, przedstawiając wady i zalety różnych możliwości;
- odpowiedzieć na pytania osób trzecich bez przygotowania;
- zabierać głos bez wezwania, spontanicznie reagując na usłyszane treści;
- formułować zdania złożone o bogatej treści leksykalnej poprawne pod względem fonetycznym, morfosyntaktycznym, leksykalnym;
- samodzielnie skorygować błąd, przejęzyczenie, niepoprawny akcent, budowę zdania;
- planować kolejność wypowiedzi nadając jej charakter logicznego, spójnego tekstu;

---

³¹ Standardy wymagań z języka obcego nowożytnego będącego drugim językiem nauczania w szkołach lub odcziałach dwujęzycznych od roku szkolnego 2011/2012 opracowane przez CKE przy współpracy z okręgowymi OKE 2010 r., Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 10 kwietnia 2003 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie standardów wymagań będących podstawą przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów (Dz. U. z 2003 r. Nr 90, poz. 846).

- uczestniczyć w dyskusji, komentować wypowiedzi osób trzecich, oceniać, krytykować, wyrażać sprzeciw;
- wyrażać emocje i opinie, osąd, krytykę;
- wytłumaczyć zdarzenia, zaistniałe fakty, przyczyny i skutki wydarzeń;
- odnieść się do sfer życia rodzimych użytkowników języka (wiedza socjokulturowa);
- zastosować środki socjolingwistyczne (stosuje formalny i nieformalny rejestr wypowiedzi).

Słuchanie

Uczeń potrafi:

- zrozumieć główne znaczenie wypowiedzi złożonych pod względem lingwistycznym i treściowym na tematy konkretne i abstrakcyjne;
- zrozumieć główne treści wykładów, wystąpień;
- zrozumieć treści komunikatów i wiadomości;
- zrozumieć większą część nagrań audycji radiowych, wiadomości telewizyjnych, treści wywiadów udzielanych na żywo, teksty piosenek;
- domyślić się z kontekstu znaczenia pojawiających się nieznanym mu słów i dedukować znaczenie zdania jeśli treści tematu są mu znane z nauki wcześniejszej;
- rozumieć wypowiedzi na tematy abstrakcyjne i konkretne, na temat treści znanych i częściowo nowych nie wykraczających poza wiedzę już mu znaną.

Pisanie

Uczeń potrafi:

- napisać rozprawkę, recenzję, opowiadanie, opis stosując adekwatne środki stylistyczne;
- napisać teksty o różnej tematyce przytaczając argumenty, wyrażając własne zdanie, opinie;
- opisywać zdarzenia, doświadczenia, przeżycia;
- tworzyć przejrzysty, spójny i logiczny tekst poprawny pod względem ortografii i interpunkcji.

Czytanie

Uczeń potrafi:

- czytać bardziej skomplikowane teksty o zróżnicowanych strukturach językowych bez pomocy słownika;
- czytać skomplikowane instrukcje od czasu do czasu posługując się słownikiem;
- czytać teksty z gazet, czasopism i wyszukiwać potrzebną mu informację;
- czytać teksty literackie posługując się słownikiem;
- zrozumieć kulturowy i społeczny kontekst czytanych tekstów publicystycznych i literackich;
- znaleźć informację pomagającą mu zrozumieć czytany tekst, np. odniesienie do historii (w celu zrozumienia zachowań i poglądów bohaterów).

Podstawa prawna:

1. Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (tekst jednolity Dz. U z 2004 roku nr 256, poz.2572 z późniejszymi zmianami).
Tekst ustawy o systemie oświaty ze zmianami wynikającymi z ustawy z dnia 19 marca 2009 r. o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. nr 56, poz. 458).
2. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 grudnia 2008 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. z 2009 r. Nr 4, poz. 17).
3. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 10 sierpnia 2001 r. w sprawie standardów wymagań będących podstawą przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów (Dz. U. nr 92, poz. 1020).
4. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 12 lutego 2002 r. w sprawie ramowych planów nauczania w szkołach publicznych (Dz. U. Nr 15, poz. 142, z późn. zm.) – stan obowiązujący na dzień 01.09.2009.
5. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 8 czerwca 2009 r. w sprawie dopuszczania do użytku w szkole programów wychowania przedszkolnego i programów nauczania oraz dopuszczania do użytku szkolnego podręczników (Dz. U. Nr 89, poz. 730).

6. Warunki i tryb dopuszczania do użytku w danej szkole programów wychowania przedszkolnego i programów nauczania przez dyrektora szkoły.
7. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 kwietnia 2007 r. w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych (Dz. U. Nr 83, poz. 562, z późn. zm.) ze wszystkimi zmianami wprowadzonymi rozporządzeniem zmieniającym rozporządzenie z dnia 20 sierpnia 2010 r. (Dz. U. Nr 156, poz. 1046) oraz z dnia 17 listopada 2010 r. (Dz. U. Nr 228, poz. 1491) – ujednolicony tekst rozporządzenia wg stanu na dzień 10 grudnia 2010 r.

Program nauczania języka rosyjskiego dla oddziałów dwujęzycznych
Klasa trzecia dwujęzyczna z językiem rosyjskim

Cele kształcenia:

1. Doskonalenie i utrwalanie umiejętności i nawyków językowych poznanych w klasie wstępnej, pierwszej i drugiej.
2. Doskonalenie użycia środków językowych poznanych i poznawanych treści celem formułowania samodzielnej złożonej wypowiedzi ustnej bogatej leksykalnie, poprawnej pod względem gramatycznym i fonetycznym.
3. Poznawanie nowych treści społeczno-kulturalnych, literackich, gospodarczych – pogłębianie wiedzy socjokulturowej i socjolingwistycznej.
4. Rozwijanie umiejętności samodzielnej kontroli wypowiedzi ustnych i pisemnych – umiejętność samodzielnego poprawienia błędu.
5. Wyszukiwanie informacji przy pomocy zasobów sieci Internet, radia, prasy, telewizji i literatury.
6. Doskonalenie umiejętności wypowiedzi pisemnej na tematy problemowe wymagające użycia złożonych środków językowych i bogatej leksyki.
7. Doskonalenie umiejętności odbioru tekstu w różnych warunkach jego przekazu.

Doskonalenie i utrwalanie nawyków i umiejętności w obrębie czterech sprawności językowych na poziomie B 2(2).

Przejście na poziom C 1³²

C 1

Poziom biegłości

Osoba posługująca się językiem na tym poziomie rozumie szeroki zakres dłuższych tekstów, dostrzegając także znaczenia ukryte, wyrażone pośrednio.

Potrafi wypowiadać się płynnie, spontanicznie bez większego trudu odnajdując właściwe sformułowania. Skutecznie i swobodnie potrafi posługiwać się językiem w kontaktach towarzyskich i społecznych, edukacyjnych bądź zawodowych.

Potrafi formułować jasne, dobrze zbudowane, szczegółowe, dotyczące złożonych problemów wypowiedzi ustne lub pisemne, sprawnie i właściwie posługując się regułami organizacji wypowiedzi, łącznikami, wskaźnikami zespolenia tekstu.³³

W klasie trzeciej Uczeń doskonali nawyki i umiejętności językowe, rozwija swoją wiedzę o kraju języka, którego się uczy. Pozwala mu na to osiągnięty poziom kompetencji językowej C 1 uznany za poziom biegłości językowej. Dalsze uczenie się/nauczanie języka to umiejętność jego stosowania we wszystkich sferach życia (prywatnej, publicznej, zawodowej, edukacyjnej). Oznacza to:

- samodzielne poszukiwanie nowych treści, wzbogacanie poznanych złożonymi, spójnymi, logicznymi, zrozumiałymi i poprawnymi środkami językowymi;
- umiejętność reakcji, odbioru i przetworzenia informacji lub treści spontanicznie, adekwatnie do sytuacji;
- umiejętność zastosowania wiedzy socjokulturowej, umiejętności socjolingwistycznych, paralingwistycznych i stricte językowych w zależności od potrzeb sytuacji i wymaganego tekstu wypowiedzi;
- umiejętność zastosowania kompensacji (użycie parafrazy, omówienia gdy brakuje leksyki lub trudno sformułować zdanie).

Uczeń osiąga więc poziom, na którym możliwa jest samodzielna, swobodna produkcja i recepcja językowa w zakresie zintegrowanych sprawności językowych. Nauczyciel pomaga, służy radą, jest partnerem, z którym Uczeń doskonali swoje nawyki i umiejętności.

---

³² Europejski System Opisu Kształcenia Językowego 2001 r. Europejskie Portfolio Językowe opracowano zgodnie z wytycznymi Rady Europy dotyczącymi uczenia się, nauczania i oceniania języków obcych zawartymi w Europejskim Systemie Opisu Kształcenia Językowego 2001 r.

³³ Ibidem

Treści i sytuacje

W klasie trzeciej następuje utrwalanie treści poznanych na poziomach A 1, A 2, B 1, B 2 i B 2 – C 1(1).

Jednostki lekcyjne przygotowywane są na podstawie materiałów oryginalnych – prasa, Internet, telewizja, filmy, fragmenty utworów literackich, dokumentów itd.

Uczeń utrwała i doskonali nawyki i umiejętności językowe, do treści poznanych włącza nowe poszerzając swoją ogólną wiedzę o świecie. Staje się „nosicielem” dwóch kultur: swojego kraju ojczystego i kraju języka, którego postanowił się nauczyć.

Uczeń klasy dwujęzycznej kończy klasę trzecią wykazując się znajomością standardów wymagań przewidzianych dla tego typu kształcenia.

Zgodnie z Podstawą programową w zakresie treści nauczania: „Uczeń posługuje się bogatym zasobem środków językowych, w tym wyrażen idiomatycznych, oraz bogatą frazeologią, a także wykazuje się wysokim poziomem poprawności gramatycznej, fonetycznej i ortograficznej (...) z uwzględnieniem wiedzy o krajach obszaru nauczanego języka (np. elementów literatury, historii, geografii, sztuki, socjologii, ekonomii, polityki) oraz tematyki integracji europejskiej i problemów pojawiających się na styku różnych kultur i społeczności”.³⁴

Struktury gramatyczne³⁵

Rzeczownik

1. Formy gramatyczne wszystkich rodzajów rzeczowników liczby pojedynczej i mnogiej: Ученик, школа, девочка, дядя, дедушка, стол, окно, море, судья, время, музей, техникум, z uwzględnieniem:
  - rzeczowników na: – ия, np. Экскурсия, – ие, np. собрание; – ий, np. Санаторий;
  - rzeczowników rodzaju męskiego zakończonych na miękką spółgłoskę, np. рубль, ноябрь;

---

³⁴ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 grudnia 2008 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. z 2009 r. Nr 4, poz. 17).

³⁵ Standardy wymagań z języka obcego nowożytnego będącego drugim językiem nauczania w szkołach lub odcziałach dwujęzycznych od roku szkolnego 2011/2012 opracowane przez CKE przy współpracy z okręgowymi OKE 2010 r. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 10 kwietnia 2003 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie standardów wymagań będących podstawą przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów (Dz. U. z 2003 r. Nr 90, poz. 846).

- rzeczowników zakończonych na „ь” мать, дочь; мышь, рожь;
  - liczby mnogiej rzeczowników rodzaju męskiego, np. друг – друзья, rodzaju nijakiego, np. дерево – деревья, rodzaju żeńskiego, np. сестра – сестры;
  - liczby mnogiej rzeczowników rodzaju męskiego typu: город – города, учитель – учителя;
  - formy miejscownika rzeczowników rodzaju męskiego typu: год, лес, мост, снег z przyimkami „в”, „ на”, np. в году, в лесу, на мосту oraz z przyimkiem „о”: о годе, о лесе, о мосте;
  - formy narzędnika liczby pojedynczej rzeczowników o temacie zakończonym na: ж, ш, ч, щ, ц, np. сторож – сторожем, свеча – свечой;
  - form gramatycznych nazwisk rosyjskich rodzaju męskiego i żeńskiego typu: Пушкин(а), Крамской(ая), Достоевский (ая);
  - form gramatycznych imion tworzonych od imienia ojca (отчество), np. Иван – Иванович, Иван – Ивановна.
2. Rzeczowniki liczby pojedynczej i mnogiej określające nazwy osób w zależności od ich narodowości, miejsca zamieszkania, zawodu, typu: поляк – полька, россиянин – россиянка, москвич – москвичка, официант – официантка, слесарь.
  3. Rzeczowniki żywotne i nieżywotne.
  4. Rzeczowniki o odmianie przymiotnikowej typu: дежурная, столовая.
  5. Rzeczowniki zakończone na – мя, np. время.
  6. Rzeczowniki oznaczające młode zwierzęta, np. котенок – котята, медвежонок – медвежата.
  7. Rzeczowniki nieodmienne rodzaju nijakiego typu: кафе, кино, такси, i rodzaju męskiego typu: кофе, торнадо, конференсье, кенгуру.
  8. Rzeczowniki zdrobniałe typu: булочка солнышко.
  9. Rzeczowniki występujące tylko w liczbie pojedynczej typu: молодежь, студенчество, посуда, картошка, обувь, железо, аспирин, мясо, мука, сахар, лук.
  10. Rzeczowniki występujące tylko w liczbie mnogiej typu: брюки, каникулы, часы, деньги, очки, духи, макароны.
  11. Skróty literowe i ich formy gramatyczne, np. СМИ, ДТП, вуз.

Przymiotnik

1. Formy gramatyczne przymiotników twardotematowych i miękkotematowych wszystkich rodzajów liczby pojedynczej i mnogiej, пр.новый, летний, молодой z uwzględnieniem przymiotników o temacie zakończonym na: г, к, х, ж, щ, ш, ч, ц, пр. дорогой, плохой, тихий, крепкий, свежий, хороший, общий, горячий, круглолиций oraz przymiotników w formie krótkiej, пр. болен, знаком.
2. Krótka forma przymiotników w funkcji orzecznika z uwzględnieniem form, пр. известен (чем?), доволен (кем? чем?), похож (на кого? на что?).
3. Przymiotniki złożone typu: юго-западный, черно-белый.
4. Stopniowanie przymiotników:
  - stopień wyższy, пр. красивый – красивее;
  - stopień najwyższy, пр. интересный – самый интересный – интереснейший – интереснее всех.

Zaimek

1. Formy gramatyczne zaimków:
  - osobowych bez przyimka i z przyimkiem, пр. он – его – у него, она – ее – у нее;
  - wskazujących, пр. этот – тот, это – то, эта – та;
  - dzierżawczych, пр. мой, наш, свой, твой, их;
  - nieokreślonych, пр. кто-то, что-то, кто-нибудь, что-нибудь;
  - zwrotnego себя; wyrażenia друг друга.

Liczebnik

1. Formy gramatyczne liczebników głównych.
2. Związek liczebników głównych 1, 2, 3, 4, z rzeczownikami, пр. два мальчика, две девочки.
3. Związek liczebników głównych 5,6, 7..., z rzeczownikami, пр. пять мальчиков, шесть девушек.
4. Związek liczebników głównych z przymiotnikami i rzeczownikami.
5. Formy liczebników porządkowych z uwzględnieniem form w konstrukcjach oznaczających datę i czas.

Czasownik

1. Formy bezokolicznika zakończone na: *ть, ти, чь*, np. *читать, идти, мочь*.
2. Formy osobowe czasowników regularnych czasu teraźniejszego, przyszłego, przeszłego, z uwzględnieniem czasowników typu: *пить, петь, ехать, мыть*.
3. Formy osobowe czasowników zwrotnych typu: *знакомиться, мыться, интересоваться*.
4. Czasowniki zwrotne niemające odpowiedników zwrotnych w języku polskim, np. *вернуться – wrócić*, i czasowniki niemające odpowiedników w języku polskim, np. *дружить – przyjaźnić się*.
5. Formy osobowe czasowników niedokonanych i dokonanych, np. *писать – написать, покупать – купить, ехать – доехать*.
6. Formy trybu rozkazującego w 2. Osobie liczby pojedynczej i mnogiej, np. *читай – читайте, купи – купите* z uwzględnieniem form nieregularnych, np. *ешь – ешьте, пей – пейте, пой – пойте*.
7. Formy trybu rozkazującego z wyrazami: *давай, давайте, пусть, пускай*.
8. Formy trybu przypuszczającego z partykulą *бы*, np. *читал бы, писал бы*.
9. Czasowniki modalne, np. *надо, можно, должен, нельзя*.
10. Czasowniki bezosobowe, np. *знобит, хочется*.
11. Aspekt czasowników – czasowniki niedokonane i dokonane, tworzenie, użycie.
12. Czas przeszły czasowników typu: *нести, везти, жечь*.
13. Imiesłowy przymiotnikowe czynne czasu teraźniejszego, np. *читающий, сидящий*.
14. Imiesłowy przymiotnikowe czynne czasu przeszłego, np. *читавший, нёсший*.
15. Imiesłowy przymiotnikowe bierne czasu teraźniejszego, np. *читаемый, ведомый*.
16. Imiesłowy przymiotnikowe bierne czasu przeszłego, np. *прочитанный, принесённый*.
17. Krótkie formy imiesłowów, np. *дом построен, билеты проданы*.
18. Imiesłowy przysłówkowe współczesne, np. *читая, слыша, будучи, смеясь*.
19. Imiesłowy przysłówkowe uprzednie, np. *прочитав (прочитавши), взявшись*.
20. Zwroty z imiesłowami przymiotnikowymi i przysłówkowymi, np. *возвращаясь домой, выкупавшись в озере*.

Przysłówek

1. Przysłówki miejsca i kierunku, np. здесь, там, сюда, туда, отсюда, оттуда, дома, домой.
2. Przysłówki czasu, np. сейчас, сегодня, летом, днем.
3. Przysłówki sposobu, np. хорошо, трудно, интересно.
4. Przysłówki stopnia i miary, np. очень, быстро, много.
5. Przysłówki pytające, np. как, где, куда, откуда, сколько.
6. Przysłówki przyczyny, np. потому, потому что, поэтому.
7. Przysłówki celu, np. зачем, затем, назло.
8. Stopniowanie przysłówek:
  - stopień wyższy, np. красиво – красивее;
  - stopień najwyższy, np. хорошо – лучше всего.

Приимек

1. Przyimki w konstrukcjach określających:
  - miejsce pobytu i znajdowania się osób i przedmiotów, np. у стены, в коридоре, на пляже, между окнами;
  - kierunek ruchu lub czynności, np. к доске, в университете, под стол, через реку, с горы, из-за стены;
  - położenie w przestrzeni, np. от, под Москвой, около дома;
  - przemieszczanie się w przestrzeni, np. по улице, мимо дома;
  - czas, np. после обеда, с утра до вечера;
  - przeznaczenie, np. книга для брата;
  - cel, np. обратиться за помощью;
  - sposób, np. говорить по телефону.
2. Przyimek из-под w konstrukcjach typu: достать из-под стола, бутылка из-под молока.
3. Przyimki: кроме, вместо, согласно.

Spójniki

1. Spójniki czasu, np. когда, только.
2. Spójniki łączne, np. и, да.
3. Spójniki podrzędne, np. потому, что, как будто.

4. Spójniki czasu, np. когда, как только, лишь только, едва, едва только, едва лишь, чуть только, прежде чем, с тех пор как, пока, после того как, до того как, чуть.
5. Spójniki łączne, np. и, да, также, тоже, не только, но и ...; и..., и; ни..., ни; как..., так и.
6. Spójniki rozłączne, np. или...или, либо, либо...либо, то...то, то ли...то ли, не то.
7. Spójniki podrzędne, np. что, чтобы, как будто, будто бы, как будто (бы), словно; для того, чтобы.
8. Spójniki przeciwstawne, np. а, да, но, зато, а то, однако, однако же, всё же, всё-таки.
9. Spójniki przyczyny, np. потому, что; так как, благодаря тому, что; из-за того, что.
10. Spójniki przyzwolenia, np. хотя, хоть, пускай.
11. Spójniki skutku, np. если (коли), если бы, так что, итак, поэтому.
12. Wyrażenia spójnikowe, np. который, какой, чей, что, где, куда, откуда, когда.

Partykuła

1. Partykuły pytające, np. ли (ль), разве, неужели.
2. Partykuły wykrzyknikowe, np. что за, как, ну и.
3. Partykuły wzmacniające, np. даже, и, же (ж), ведь, ни.
4. Partykuły wskazujące, np. вот, вон, это.
5. Partykuły przeczące, np. не, не.
6. Partykuły ograniczające, np. только, лишь, лишь только.

Składnia

1. Zdania pojedyncze:
  - oznajmujące
    - twierdzące, np. Да это мой брат.
    - przeczące, np. Нет у меня нет времени.
    - z podwójnym przeczeniem, np. У меня нет брата ни сестры.
  - pytające:
    - z zaimkiem pytającym, np. Что делает Маша?
    - bez zaimka pytającego, np. Это она?
    - niepełne zdania pytajne zaczynające się od spójnika „а”, np. А тебе?

- rozkazujące, np. Помоги мне!
  - wykrzyknikowe, np. Какое счастье!
2. Zdania złożone współrzędnie połączone spójnikami.
  3. Zdania złożone podrzędnie:
    - przydawkowe;
    - dopełnieniowe;
    - okolicznikowe miejsca;
    - okolicznikowe czasu;
    - okolicznikowe przyczyny;
    - skutku;
    - celu;
    - okolicznikowe warunku;
    - okolicznikowe sposobu;
    - okolicznikowe przyzwolenia;
    - podmiotowe.
  4. Szyk wyrazów w zdaniu: prosty i przestawny.
  5. Rekcja czasowników³⁶ – zapisywana na bieżąco w procesie uczenia się/nauczania.
  6. Paronimy.
  7. Mowa zależna i niezależna, np. „Подождите меня!” – сказала Анна. Анна попросила подождать её. Анна попросила, чтобы мы её подождали.

Znaczenia form dokonanych i niedokonanych czasownika

Synonimy, antonimy

Bezekwiwalentna leksyka

Abrewiatury

---

³⁶ czasownik w połączeniu z przyimkiem

Osiągnięcia uczniów – egzamin maturalny dla klas i oddziałów dwujęzycznych

JĘZYK OBCY NOWOŻYTNY³⁷

będący drugim językiem nauczania w szkołach lub oddziałach dwujęzycznych

I. WIEDZA

Zdający wykazuje się znajomością:

- 1) złożonych struktur leksykalno-gramatycznych umożliwiających:
  - a) rozpoznawanie i właściwy odbiór tekstów kultury danego obszaru językowego;
  - b) formułowanie wypowiedzi poprawnych pod względem fonetycznym, ortograficznym, morfosyntaktycznym i leksykalnym;
- 2) zasad konstruowania różnych form wypowiedzi ustnych i pisemnych;
- 3) tradycji i realiów cywilizacyjno-kulturowych danego obszaru językowego i Polski, z uwzględnieniem elementów literatury, historii, geografii, historii sztuki, socjologii, ekonomii, polityki oraz tematyki integracji europejskiej i kontekstu międzykulturowego.

II. UMIEJĘTNOŚCI JĘZYKOWE

Zdający wykazuje się umiejętnością posługiwania się językiem obcym w zakresie:

- 1) odbioru tekstu, czyli rozumienia ze słuchu i rozumienia tekstów czytanych, bogatych pod względem treści, o wysokim stopniu zróżnicowania tematyki oraz struktur leksykalno-gramatycznych, z uwzględnieniem:
  - a) określania głównej myśli tekstu;
  - b) określania głównych myśli poszczególnych części tekstu;
  - c) stwierdzania, czy tekst zawiera określone informacje;
  - d) selekcjonowania, klasyfikowania i hierarchizowania informacji i argumentów;
  - e) określania intencji i opinii autora lub nadawcy tekstu;
  - f) oddzielania faktów od opinii;
  - g) rozróżniania formalnego i nieformalnego stylu tekstu;

---

³⁷ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 10 kwietnia 2003 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie standardów wymagań będących podstawą przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów (Dz. U. z 2003 r. Nr 90, poz. 846).

- h) określania kontekstu sytuacyjnego lub komunikacyjnego;
  - i) określania związków między poszczególnymi częściami tekstu czytanego;
  - j) rozpoznawania w tekście środków stylistycznych oraz zjawisk językowych powodujących niejednoznaczność wypowiedzi (homonimii, idiomów, związków frazeologicznych);
  - k) określania typu tekstu;
  - l) rozpoznawania różnorodnych struktur leksykalno-gramatycznych oraz określania pól semantycznych w podanym kontekście.
- 2) tworzenia tekstu w formie wieloaspektowej wypowiedzi ustnej lub pisemnej, uwzględniającej:
- a) opisywanie ludzi, przedmiotów, miejsc, zjawisk, czynności;
  - b) relacjonowanie wydarzeń;
  - c) przedstawianie i uzasadnianie własnych opinii, projektów, działań;
  - d) argumentowanie;
  - e) stosowanie środków leksykalno-gramatycznych, adekwatnie do ich funkcji;
  - f) pisemne wypowiedzianie się w określonej formie, z zachowaniem podanego limitu słów.
- 3) reagowania językowego w formie ustnej lub pisemnej, czyli:
- a) uzyskiwania, udzielania, przekazywania lub odmowy informacji, wyjaśnień, pozwoleń;
  - b) uczestniczenia w dyskusji – udzielania informacji, wyjaśnień, argumentowania, wyrażania i obrony własnych opinii i poglądów oraz negocjowania;
  - c) interpretowania i komentowania przedstawionych faktów oraz opinii innych osób;
  - d) dokonywania podsumowania dyskusji, rozmów i wypowiedzi;
  - e) stosowania środków językowych służących do wyrażania różnorodnych intencji oraz stanów emocjonalnych, adekwatnie do sytuacji komunikacyjnej.
- 4) przetwarzania tekstu w formie ustnej lub pisemnej, z uwzględnieniem:
- a) relacjonowania, przetwarzania i przekazywania tekstów, usłyszanych lub przeczytanych w języku obcym lub języku polskim;
  - b) wyjaśniania znaczenia materiałów ikonograficznych, tabel, wykresów;
  - c) stosowania zmiany rejestru, stylu lub formy tekstu.

III. UMIEJĘTNOŚĆ KORZYSTANIA Z WIEDZY DOTYCZĄCEJ REALIÓW CYWILIZACYJNO-KULTUROWYCH DO ODBIORU TEKSTÓW KULTURY³⁸

Zdający wykazuje się umiejętnością odbioru tekstów kultury danego obszaru językowego w zakresie:

- 1) rozpoznawania odniesień do kontekstu cywilizacyjno-kulturowego;
- 2) rozpoznawania znaczeń metaforycznych, aluzji i symboli kulturowych;
- 3) interpretowania dzieł lub ich fragmentów w konwencjach gatunkowych i w konwencjach prądów artystycznych epoki.

Podstawa prawna:

1. Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (tekst jednolity Dz. U z 2004 roku nr 256, poz.2572 z późniejszymi zmianami).
Tekst ustawy o systemie oświaty ze zmianami wynikającymi z ustawy z dnia 19 marca 2009 r. o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. nr 56, poz. 458).
2. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 grudnia 2008 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. z 2009 r. Nr 4, poz. 17).
3. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 10 sierpnia 2001 r. w sprawie standardów wymagań będących podstawą przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów (Dz. U. nr 92, poz. 1020).
4. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 10 kwietnia 2003 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie standardów wymagań będących podstawą przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów (Dz.U. z 2003 r. Nr 90, poz. 846).
5. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 12 lutego 2002 r. w sprawie ramowych planów nauczania w szkołach publicznych (Dz. U. Nr 15, poz. 142, z późn. zm.) – stan obowiązujący na dzień 01.09.2009.

---

³⁸ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 10 kwietnia 2003 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie standardów wymagań będących podstawą przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów (Dz. U. z 2003 r. Nr 90, poz. 846).

6. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 8 czerwca 2009 r. w sprawie dopuszczania do użytku w szkole programów wychowania przedszkolnego i programów nauczania oraz dopuszczania do użytku szkolnego podręczników (Dz. U. Nr 89, poz. 730).
7. Warunki i tryb dopuszczania do użytku w danej szkole programów wychowania przedszkolnego i programów nauczania przez dyrektora szkoły.
8. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 kwietnia 2007 r. w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych (Dz. U. Nr 83, poz. 562, z późn. zm.) ze wszystkimi zmianami wprowadzonymi rozporządzeniem zmieniającym rozporządzenie z dnia 20 sierpnia 2010 r. (Dz. U. Nr 156, poz. 1046) oraz z dnia 17 listopada 2010 r. (Dz. U. Nr 228, poz. 1491) – ujednolicony tekst rozporządzenia wg stanu na dzień 10 grudnia 2010 r.

Bibliografia

1. *Europejski System Opisu Kształcenia Językowego: uczenie się, nauczanie, ocenianie*, Council of Europe: Daniel Coste, Brian North, Joseph Sheils, John Trim, tłum. W. Martyniuk, red. nauk. H. Komorowska, CODN, Warszawa 2003.
2. Komorowska Hanna, *Metodyka nauczania języków obcych w szkole*, Warszawa 2005.

Klasy dwujęzyczne z językiem rosyjskim

Wykaz podręczników i materiałów pomocniczych do nauki języka rosyjskiego

1. Klasa wstępna

1. *Novye vstreči 1, 2* – H. Dąbrowska, M. Zybert, WSiP, Warszawa.
2. *Vot grammatika!* – D. Chuchmacz, H. Ossowska, Wydawnictwo Szkolne PWN, Warszawa.
3. *Fonetyka*
4. *Kraj i ludzie*
5. Materiały adaptowane z gazet i czasopism rosyjskich, zasoby sieci Internet (edukacyjne portale rosyjskie).
6. Materiały edukacyjne do nauki fonetyki na portalach edukacyjnych Fundacji „Russkij mir”.

2. Klasa pierwsza

1. *Novye vstreči 3* – H. Dąbrowska, M. Zybert, WSiP, Warszawa.
2. *Vot grammatika!* – D. Chuchmacz, H. Ossowska, Wydawnictwo Szkolne PWN, Warszawa.
3. *Człowiek we współczesnym świecie* – J.A. Kujbyszewa, wyd. Flinta, Rosja.
4. *320 ćwiczeń z gramatyki rosyjskiej – poziom B1* – J. Dobrowolski, Polskie Centrum Edukacji, Warszawa.
5. Materiały adaptowane i oryginalne z gazet i czasopism rosyjskich, zasoby sieci Internet (edukacyjne portale rosyjskie).
6. Materiały oryginalne, literatura – publiczne biblioteki internetowe.
7. Materiały video z kanałów telewizyjnych transmisje internetowe.
8. Kanały radiowe – transmisje internetowe.

3. Klasa druga

1. *Człowiek we współczesnym świecie* – J. A. Kujbyszewa, wyd. Flinta, Rosja.
2. *Waszym zdaniem* – I. A. Starowojtowa, wyd. Flinta, Rosja.
3. *Grammatika russkovo języka* – O. L. Głazunowa, wyd. Złatoust, Rosja.
4. Materiały adaptowane i oryginalne z gazet i czasopism rosyjskich, zasoby sieci Internet (edukacyjne portale rosyjskie).
5. Materiały oryginalne, literatura – publiczne biblioteki internetowe.
6. Materiały video kanałów telewizyjnych – transmisje internetowe.
7. Kanały radiowe – transmisje internetowe.
8. Audiobooki.

4. Klasa trzecia

1. *Waszym zdaniem* – I. A. Starowojtowa, wyd. Flinta, Rosja.
2. *Grammatika russkovo języka* – O. L. Głazunowa, wyd. Złatoust, Rosja.
3. Materiały oryginalne z gazet i czasopism rosyjskich, zasoby sieci Internet (edukacyjne portale rosyjskie).
4. Materiały oryginalne, literatura – publiczne biblioteki internetowe.
5. Materiały video kanałów telewizyjnych – transmisje internetowe.
6. Kanały radiowe – transmisje internetowe.
7. Audiobooki.

Uczniowie umieją posługiwać się słownikami polsko-rosyjskimi, rosyjsko-polskimi zarówno w wersji tradycyjnej (papierowej), jak i elektronicznej oraz potrafią korzystać z zasobów rosyjskich portali edukacyjnych sieci Internet (strony rosyjskich instytutów naukowych).

Strony internetowe – wybór:

1. Praktyczna nauka języka rosyjskiego

- www.gramota.ru
- www.gramma.ru
- www.russianedu.ru
- www.vesti.ru
- www.rus.ruvr.ru
- www.allrussiatv.ru
- www.russia.edu.ru
- www.tvkultura.ru
- www.rusgram.ru
- www.ege.edu.ru
- www.public-library.narod.ru
- www.ogoniok.com
- www.lgz.ru
- www.mk.ru
- www.gov.ru

inne

2. Fonetyka i fonologia

- www.gramota.ru
- www.rus-on-line.ru
- www.rus-lang.ru

3. Zajęcia kulturorealioznawcze

- www.strana.ru
- www.kremlin.ru
- www.tretyakowgallery.ru
- www.bards.ru

- www.serzh.ru
- www.spbu.ru
- www.garageccc.ru
- www.klasika.ru
- www.allrussiatv.ru
- www.russkie.org.
- www.hermitagemuseum.org
- www.arts-museum.ru
- www.kreml.ru
- www.mmoma.ru
- www.museum.ru
- www.rusmuseum.ru

inne

4. Zajęcia przedmiotowe – Matematyka, Fizyka

Fizyka

- www.ege.edu.ru
- www.federalspace.ru
- www.fizika.ru
- www.physics.nad.ru
- www.phyzika.ru
- www.all-fizika.com
- www.sfiz.ru

inne

Matematyka

- www.bymath.net
- www.pm298.ru
- www.allmatematika.ru
- www.mathtest.ru
- www.school.msu.ru

inne

Informacyjne dla nauczyciela i ucznia:

- www.edj.waw.pl
- www.ore.edu.pl
- www.cke.edu.pl
- www.oke.waw.pl
- www.men.gov.pl
- www.edukacja.warszawa.pl
- www.wcies.edu.pl
- www.warsaw.ru
- www.rkw.3w.pl
- www.rusysty.pl
- www.mapryal.org
- www.ropryal.ru
- www.rusemb.pl
- www.ronik.org.pl
- www.pushkin.edu.ru

Kwalifikacje nauczyciela języka obcego i nauczyciela przedmiotu w klasie dwujęzycznej

1. Kompetencje i kwalifikacje jakie powinien posiadać nauczyciel uczący w klasie dwujęzycznej opisane zostały w książce Frederique Moreau *Opis kompetencji zawodowych nauczycieli przedmiotów niejęzykowych i języka obcego w sekcjach dwujęzycznych*, wyd. CODN 2008 r.

!!! Dlatego niecelowe jest tworzenie innych opisów lub koncepcji .

2. Wymagania wobec nauczycieli wszystkich języków są obecnie ujednoczone co znajduje wyraz w aktach prawnych dotyczących kwalifikacji i umiejętności jakie powinien posiadać nauczyciel języków obcych oraz w wytycznych Rady Europy zawartych w publikacji *Europejski system opisu kształcenia językowego: uczenie się, nauczanie, ocenianie*, wydanej przez CODN w 2004 roku.